

GOSPODARKA MATERIAŁOWA

PAŃSTWOWA KOMISJA PLANOWANIA GOSPODARCZEGO
DEPARTAMENT ZAOPATRZENIA I BILANSÓW MATERIAŁOWYCH

S P I S R Z E C Z Y:

	Str.		Str.
Witold Sroczyński — Kontrola wykorzystania limitów zakupu	1	Edmund Jarantowski — Gospodarka złomem w świetle Uchwały Prezydium Rządu z dnia 14.X.1950 r.	18
Mgr Włodzimierz Kaszuba — Uzasadnienie w planie zaopatrzenia	5	Magazynowe normatywy zapasów drewna	19
Wacław Bugajski — Uwagi o sporządzeniu planu zaopatrzenia na 1951 r. w przemyśle węglowym	11	Ograniczenia stosowania kapsli staniolowych	31
Inż. Bolesław Rothert — Bilanse paliwa w świetle nowej Uchwały Prezydium Rządu i doświadczeń Związku Radzieckiego	14	Tryb zaopatrzenia rozdzielnictwa artykułów odlewniczych w roku 1951	32
		Lista artykułów dla sporządzania bilansów szczegółowych	33

SROCZYŃSKI WITOLD

Kontrola wykorzystania limitów zakupu

(Poruszone zagadnienie jest niezmiernie ważne jako czynnik umożliwiający opanowanie sytuacji na odcinku magazynowym, a przede wszystkim zahamowania wzrostu gospodarczego nieuzasadnionych nadmiarów magazynowych.

Zasada konieczności stosowania silnej dyscypliny w kontroli realizacji planu jest bezsporna, metoda tej kontroli nie jest jednolicie rozpracowana.

Wydaje się, że opracowanie systemu omawianej kontroli, jednolitego dla całego przemysłu jest możliwe i pilne.

Drukując niniejszy artykuł, spodziewamy się, że Czytelnicy podzielą się z nami doświadczeniami uzyskanymi na tym odcinku i materiał ten pozwoli odpowiednim organom na jednolite rozwiązanie zagadnienia. Red.).

Instrukcje lat ubiegłych w sprawie opracowania planów gospodarczych stawiały w zasadzie na pierwszym miejscu zagadnienie wzrostu produkcji i rozszerzenia wachlarza sortymentowego produkowanych materiałów, co miało pełne uzasadnienie w założeniach — chlubnie i z nadwyżką wykonanego — 3-letniego Narodowego Planu Gospodarczego. Instrukcja w sprawie opracowania planu gospodarczego na rok 1951 postawiła natomiast jako naczelne i podstawowe zadanie — **obniżenie kosztów** własnych produkcji — a instrukcja w sprawie opracowania planu zaopatrzenia na rok 1951 — w pierwszym zaraz zdaniu, określiła wyraźnie cel i założenia tegoż planu w słowach:

„Jednym z podstawowych zadań narodowego planu gospodarczego na rok 1951 jest wydatne obniżenie zużycia materiałowego a tym samym usunięcie marnotrawstwa i obniżenie kosztów własnych produkcji“,

a w dalszym zdaniu stwierdza, że:

„...należy zdecydowanie zerwać ze szkodliwą praktyką opierania tego planu o nadmierne i nieuzasadnione zapotrzebowania“.

Założeniem do opracowania planu było zatem nie tylko prawidłowe i realne ustalenie potrzeb materiałowych, ale i wybitne obniżenie zużycia, w oparciu o progresywne normy zużycia. Również w rozdziale III Instrukcji ustalono sposób powiązania planu zaopatrzenia z planem finansowym, nakładając na jednostki nadrzędne przedsiębiorstwa obowiązek ustalenia limitów finansowych dla planowego zużycia opartego na założeniach planu produkcji i w oparciu o udział nakładów materiałowych w kosztach własnych produkcji.

Powyższe założenia, stanowiące zaledwie część wytycznych do opracowania planu zaopatrzenia na rok 1951, dają podstawę do przypuszczenia, że plan ten nie będzie, wzorem lat ubiegłych, tylko formalnie powiązany z pla-

nem kosztów własnych, a zatem i z planem techniczno-przemysłowo-finansowym przedsiębiorstwa; daje to również podstawy do założenia, że wycinkowe plany zaopatrzenia, przesłane do właściwych branżowo central handlowych, będą mogły być podstawą do sporządzenia realnych bilansów materiałowych danej gałęzi produkcji, które z kolei:

1. stworzą podstawę do właściwego nastawienia produkcji krajowej zgodnie z istotnymi potrzebami odbiorców,

2. nie dopuszczą do uwieżenia środków obrotowych w produkcji nadmiernej wzgl. do niedoboru tych materiałów, dla których istnieje pełna możliwość produkcji krajowej,

3. umożliwią sporządzenie bilansów materiałowych w skali ogólnopństwowej i rozdział produkcji wg hierarchii potrzeb (szczególnie materiałów deficytowych), oraz umożliwią decyzję w zakresie importu i eksportu,

4. umożliwią zawieranie przez odbiorców i dostawców umów generalnych, szczegółowych i bezpośrednich, przewidzianych ustawą o obowiązku zawierania umów planowych w gospodarce socjalistycznej.

Plan zaopatrzenia materiałowego na rok 1951, opracowany w oparciu o plan produkcji i normy zużycia oraz powiązany z planem finansowym, winien zatem również całkowicie wyeliminować różnice między ustalonymi potrzebami w planie zaopatrzenia a jego realizacją.

* * *

Prace związane z opracowaniem planu zaopatrzenia na szczeblu przedsiębiorstw zostały zakończone i służba zaopatrzenia mogłaby sądzić, że może spocząć w poczuciu dobrze, wzgl. w miarę dobrze spełnionego obowiązku; że z kolei może przystąpić do swobodnego i niczym nie ograniczonego lokowania zamówień w ramach planu — a wzorem lat ubiegłych i zamówień doraźnych, nie przewidzianych planem zaopatrzenia.

Jeżeli tego rodzaju nastawienie służby zaopatrzenia jeszcze istnieje, musi ono w 1951 roku ulec bezwzględnie gruntownej zmianie, by nie powtórzyły się błędy popełniane dotąd w realizacji planów zaopatrzenia, które były jednym z głównych źródeł powstawania nadmiernych wzgl. zbędnych zapasów magazynowych.

Instrukcja w sprawie opracowania planu zaopatrzenia na rok 1951 w rozdziale V nakłada co prawda **obowiązek ewidencjonowania każdego zamówienia** i przeznacza na to część formularza PZ-2 zatytułowaną „Kontrola wykonania planu zaopatrzenia” — załatwia się jednak zbyt krótko z tym niezmiernie ważnym zagadnieniem, które bezwzględnie wymaga oddzielnego i szczegółowego rozpracowania. In-

strukcja podchodzi również zbyt łagodnie do sprawy przekroczenia wartości w „obrębie danej pozycji wykazu artykułów” i zakłada tylko, że „zaobserwowane przy tym błędy w planowaniu, stanowić będą wskazówki do uniknięcia tych błędów przy sporządzaniu planu zaopatrzenia na następne lata”.

To łagodne podejście do zagadnienia:

1. stwarza możliwość lokowania zamówień niezupełnie pokrywających się z planem zaopatrzenia i planem finansowym,

2. umożliwia w skutkach dalsze tworzenie się nowych nadmiarów magazynowych, których ogólna wartość — mimo silnego postawienia sprawy przez władze nadrzędne i Narodowy Bank Polski oraz wysiłków przedsiębiorstw i central handlowych — nie wykazuje dotąd tendencji zniżkowej,

3. eliminuje korzyści wymienione wyżej, a wynikające z wycinkowych planów, przesłanych właściwym branżowo centralom handlowym,

4. narazić może przedsiębiorstwo na poważne perturbacje finansowe.

Z tych chociażby względów kontrolę wykorzystania limitów finansowych zakupu należałoby w roku 1951 postawić jako jedno z naczelných zadań stojących przed służbą zaopatrzenia, ponieważ podstawą racjonalnej gospodarki w zakresie zaopatrzenia winna być daleko posunięta dyscyplina finansowa na odcinku zakupu, polegająca na ścisłej ewidencji wszystkich zobowiązań finansowych, zaciąganych w drodze udzielania zamówień na materiały. Rozwiązanie tego zagadnienia jest w całej rozciągłości możliwe, jeżeli **lokata zamówień** będzie ściśle powiązana nie tylko z danymi ilościowymi wzgl. wartościowymi, wynikającymi z planu zaopatrzenia — ale **ograniczona będzie przede wszystkim limitami finansowymi zakupu**, ustalonymi dla odpowiednich kont, zależnie od układu klasy 3 Branżowego Planu Kont danego przedsiębiorstwa. Ścisłe ograniczenie zakupów limitami finansowymi, zmusi kierownictwo przedsiębiorstwa do zwrócenia bacznej uwagi na normy zapasu, zmusi do zużycia materiałów istniejących w nadmiarze we własnych magazynach, a przede wszystkim wyeliminuje możliwość tworzenia się nowych zapasów ponadnormatywnych.

Jak już wyżej wspomniano, instrukcja nałożyła na jednostki nadrzędne przedsiębiorstwa obowiązek ustalenia limitów finansowych dla planowanego zużycia na eksploatację wraz z wielkością nakładów na działalność pozazakładową, na świadczenia w naturze itp. oraz na kapitalne remonty i inwestycje. Po ostatecznym zatwierdzeniu limitów dla planowanego zużycia należy wyprowadzić **limit finansowy zakupu**, który kształtuje się w wysokości:

limit planowanego zużycia plus normatyw zapasu pomniejszony o

1. wartość zapotrzebowania do pokrycia z własnej produkcji,
2. wartość zapotrzebowania do pokrycia z własnych nadmiarów,
3. skorygowaną in plus lub in minus wartość magazynu na dzień 31.XII.50 r. wynikająca z inwentury na ultimo roku,
4. wartość niezrealizowanych zamówień z lat ubiegłych, których termin dostawy przypada na rok 1951.

Wszystkie powyższe elementy do ustalenia wysokości limitu finansowego zakupu, wynikają z planu zaopatrzenia wzgl. z inwentury magazynowej, jedynie wartość niezrealizowanych zamówień wymaga ścisłego ustalenia. W tym celu nieodzowne jest przeprowadzenie szczegółowej, wartościowej inwentury w pełni lub częściowo niezrealizowanych zamówień na dzień, w którym rozpoczęta będzie kontrola wykorzystania limitów finansowych zakupu; wartość tych zamówień winna być rozdzielona wg kont materiałowych i zarejestrowana na właściwej „Karcie kontroli finansowej limitu zakupu”. (Przy okazji sporządzania inwentury zamówień kierownictwo przedsiębiorstwa winno zwrócić uwagę, że tu właśnie tkwi źródło narastania nadmiarów magazynowych, którego można będzie uniknąć przez anulację zbędnych zamówień).

W omówiony wyżej sposób obliczone limity finansowe zakupu dla wszystkich kont, zależne od układu klasy 3 Branżowego Planu Kont, winny być zatwierdzone przez jednostkę bezpośrednio nadrzedną (CZP, CZM) dla wszystkich podległych przedsiębiorstw, pozostających na samodzielnym rozrachunku gospodarczym.

Limity te będą określały kwoty, jakie mogą być w danym roku operacyjnym wydatkowane na zakup materiałów na eksploatację, nakłady pozaoperacyjne itp. oraz kapitałne remonty i inwestycje w odniesieniu do poszczególnych kont materiałowych.

Zaciąganie zobowiązań finansowych przez udzielanie zamówień na materiały z terminem dostawy w 1951 r. w wysokości przekraczającej limity zakupu, winno być bezwzględnie wzbronione — więcej — winnych przekroczenia należałoby pociągać do odpowiedzialności dyscyplinarnej. Jakkolwiek zmiany limitu zakupu mogłyby nastąpić jedynie w przypadku uzasadnionym wzrostem lub zmianą planu produkcji, przy czym winny być one akceptowane przez właściwe resortowo ministerstwo. Jeżeli w związku z koniecznością dokonania specjalnych nakładów materiałowych na określony cel przedsiębiorstwo uzyska pisemną zgodę jed-

nostki nadrzędnej na przekroczenie limitu zakupu, otworzyć należy oddzielną kartę ewidencyjną, z której w miarę konieczności udzielenia zamówień na materiały, przenosi się części przyznanej kwoty na te konta materiałowe, w ciężar których ma być udzielone zamówienie i tylko w wysokości odpowiadającej wartości wysłanego zamówienia. Użytkowanie kwot akceptowanego przekroczenia na inne cele, niż to przewiduje zgoda, o której mowa wyżej, jest niedopuszczalne.

W okresie przejściowym, za jaki można by uważać rok 1951, należałoby ewent. przewidywać możliwość dokonywania przelewów części limitu z jednego konta na inne, z tym jednakże zastrzeżeniem, że ogólne zmniejszenie lub zwiększenie limitów każdego poszczególnego konta nie powinno w zasadzie przekroczyć 10% w stosunku do pierwotnie zatwierdzonej wysokości. Decyzję w tym zakresie można by pozostawić kierownictwu przedsiębiorstwa.

W razie uzasadnionej konieczności dokonania przelewu przekraczającego 10% pierwotnie zatwierdzonego limitu, przedsiębiorstwo winno uzyskać pisemną zgodę swej jednostki bezpośrednio nadrzędnej, która mogłaby mieć prawo dokonywania przelewów części limitu z jednego konta na inne w takich granicach, aby pierwotnie zatwierdzone limity tych kont dla wszystkich podległych jej przedsiębiorstw, nie zostały w ciągu roku podwyższone ani obniżone o więcej jak 25%. Przekroczenie tej granicy wymagałoby decyzji właściwego resortowo ministerstwa.

Zatem wnioski o zezwolenie na przelew części limitu z jednego konta na inne byłyby składane:

a) przez kierownika służby zaopatrzenia do dyrektora przedsiębiorstwa, jeżeli przelew mieści się w granicach do 10% plus lub minus w stosunku do pierwotnego limitu ustalonego dla danego konta w przedsiębiorstwie,

b) przez dyrektora przedsiębiorstwa do naczelnego dyrektora jednostki bezpośrednio nadrzędnej w granicach przekraczających 10% pierwotnego limitu,

c) przez naczelnego dyrektora do dep. zaop. właściwego resortowo ministerstwa, jeżeli przelew przekracza 25% pierwotnego limitu globalnego plus lub minus dla danego przemysłu.

Wnioski winny być składane w sposób prosty i możliwie wg jednolitego wzoru (np. jak niżej) i zawierać uzasadnienie potrzeby podwyższenia i możliwości obniżenia limitu obydwu kont biorących udział w przelewie. Uzasadnienie do wniosków spełniłyby zadania, postawione przez instrukcję w rozdziale V ust. ostatni, tj. stanowiłyby „wskazówki do uniknięcia tych błędów przy sporządzaniu planu zaopatrzenia na następne lata”.

WNIOSEK O ZMIANĘ LIMITU ZAKUPU

złożony w dniu 195

przez do

Proszę o zezwolenie na dokonanie przelewu limitu zakupu

z konta nr	na konto nr
1. limit początkowy zł	zł
2. limit aktualny zł	zł
3. wykorzystane zł	zł
4. do wykorzystania zł	zł
5. przelać zł	zł
6. pozostaje zł	zł
Uzasadnienie zbędności	Uzasadnienie potrzeby

(pieczęć i podpis)

Nie zezwala się na przeniesienie części limitu w kwocie

zł

słownie zł

z konta nr na konto nr

(podpis uprawnionego do decyzji)

....., dnia 195

Dla uproszczenia procedury, wnioski mogłyby być składane w dwu egzemplarzach, z których jeden powróci do wnioskodawcy z akceptacją lub odmową władzy decydującej.

Praca nad kontrolą wykorzystania limitów zakupu winna być powierzona pracownikowi, specjalnie w tym celu wyznaczonemu w komórce zaopatrzenia, a sprawozdawczość w tym zakresie oraz ściśle i częste inspekcje winny być przewidziane w zakresie działania komórek zaopatrzenia na wszystkich szczeblach organizacyjnych do ministerstwa włącznie.

Jakiegokolwiek czynności związane z lokowaniem zamówień, z ich realizacją, częściową wzgl. całkowitą anulacją, wypłatą należności z tyt. dostaw itp. — nie powinny być dokonywane przed odnotowaniem zaszłości na „Karcie kontroli finansowej limitu zakupu“ stwierdzonej odpowiednią pieczęcią i podpisem pracownika komórki zaopatrzenia, o którym mowa wyżej. W przyszłości można by wprowadzić zasadę, że centrale handlowe nie miałyby prawa przyjąć zamówienia, a Narodowy Bank Polski (wzgl. inny bank finansujący) honorować faktury, w przypadku braku numeru konta „Kontroli finansowej limitu zakupu“ przedsiębiorstwa — umieszczonej na pieczęcie wg wzoru obowiązującego dla całego kraju. Tego rodzaju procedura zaostriżyłaby jeszcze bar-

dziej dyscyplinę finansową, a jednocześnie ułatwiłaby komórkom finansowym przedsiębiorstwa kwalifikowanie dostaw na właściwe konta materiałowe.

Podobny sposób oznaczania zamówień został już zresztą zastosowany w odniesieniu do zamówień na materiały dla inwestycji, gdzie wymagane jest podanie w zamówieniu numeru tytułu inwestycyjnego. System ten całkowicie nie skomplikował zagadnienia, a dał wyniki niewątpliwie pozytywne — zarówno dla księgowości przedsiębiorstwa jak i dla banku finansującego.

Kontroli, o której mowa wyżej, nie podlegałyby wydatki pokrywane z budżetu przedsiębiorstwa (np. FAS i Szkolnictwo Zawodowe). Odpowiedzialność za wykorzystanie sum przeznaczonych na ten cel w budżecie, ponoszą kierownicy komórek, którym sumy te zostały powierzone. Zamówienia wychodzące z przedsiębiorstwa a dotyczące tych funduszy, winny być jednakże wyraźnie oznaczone, że odnoszą się np. do „Funduszu Akcji Socjalnej“, co winno być również uwidocznione w numerze zamówienia, na który powołuje się dostawca w rachunku.

* * *

Uwagi powyższe, nie wyczerpujące zresztą całego zagadnienia w zakresie kontroli wykorzystania limitów finansowych zakupu, winny być wzięte pod uwagę szczególnie przez kierowników przedsiębiorstw — ponieważ:

1. uchwała Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 12 maja 1950 r. w sprawie struktury organizacyjnej upołącznionych przedsiębiorstw przemysłu kluczowego przewiduje w § 5 zasadę jednoosobowego kierownictwa, a zatem i jednoosobowej odpowiedzialności za całość zagadnień przedsiębiorstwa — więc i zaopatrzenia,

2. logicznym wynikiem powyższej uchwały są tendencje decentralizacji operatywno - handlowej działalności w zakresie zaopatrzenia — a zatem przerzucenie tych czynności bezpośrednio na przedsiębiorstwa pozostające na samodzielnym rozrachunku gospodarczym,

3. nowelizacja zarządzeń i instrukcji w zakresie akcji ujawniania i upłynniania zbędnych i nadmiernych zapasów magazynowych idzie w kierunku stosowania surowych kar za tworzenie nowych nadmiarów przez:

a) lokowanie zamówień nie uzasadnionych rzeczywistymi potrzebami,

b) nieanulowanie zamówień istniejących, które w momencie realizacji powodują nieuzasadniony ponadnormatywny stan magazynowy.

Jedynie prawidłowo i systematycznie prowadzona kontrola wykorzystania limitów zakupu zapewni kierownictwu przedsiębiorstwa możliwość opanowania sytuacji na odcinku gospodarki materiałowej.

Uzasadnienie w planie zaopatrzenia

Uzasadnienia dla ogólnej oceny planu

Zgodnie z ustaloną praktyką planowania na odcinku zaopatrzenia materiałowego, opracowywane plany składają się z dwóch zasadniczych części:

- a) „właściwy” plan zaopatrzenia
- b) uzasadnienie do planu.

„Właściwy” plan zaopatrzenia jest w gruncie rzeczy listą określonej liczby materiałów, dla których z osobna planuje się zapasy na początek i koniec roku, zużycie, zapotrzebowanie i nadmiary do upłynnienia. Z poszczególnych pozycji ujętych początkowo ilościowo otrzymuje się, po ich pomnożeniu przez cenę materiału i zsumowaniu, analogiczne pozycje zbiorcze dla całego planu w ujęciu wartościowym.

Zaplanowane zużycie materiałów jest rozbite, na rodzaje przeznaczenia, jak: eksploatacja, inwestycje, kapitalne remonty, sprzedaż. Pozycja dotycząca eksploatacji rozpada się z kolei na szereg podpozycji pozwalających ustalić jaki typ kosztów stanowi zużycie każdego planowanego materiału a więc czy jest to materiał bezpośredni lub pośredni używany w produkcji, czy też przeznaczony jest na działalność pozazakładową lub świadczenia w naturze. Tego rodzaju rozbicie zużycia na szereg pozycji określających rodzaj zużycia każdego materiału z osobna w ujęciu ilościowym i wartościowym oraz wszystkich materiałów łącznie z ujęciem wartościowym jest niczym innym jak pewną formą uzasadnienia zużycia. W związku z tym można sobie zadać pytanie czy takie uzasadnienie jest wystarczające, a jeśli nie to dlaczego.

Aby na to odpowiedzieć należy z kolei zdać sobie sprawę z tego, jakie korzyści osiąga się z dokonanego podziału planowanego zużycia na przedstawione wyżej jego rodzaje.

Wydaje się, że wprowadzenie podziału zużycia dla każdego materiału na rodzaje, a szczególnie zużycia idącego na eksploatację, jest podyktowane głównie potrzebą uzyskania zbiorczych wartościowych pozycji umożliwiających finansową ocenę i kontrolę planu zaopatrzenia jako całości.

Przeprowadzenie oceny i kontroli planu możliwe jest dzięki rozbiciu zużycia na grupy odpowiadające podziałowi zastosowanemu w jednolitym planie kont.

W oparciu o dane finansowe za ubiegłe okresy dostarczone przez księgowość przedsiębiorstwa, oraz szereg innych elementów można od strony finansowej dokonać analizy opracowanego planu i stwierdzić czy w planie tym zachowano odpowiednie proporcje między:

a) poszczególnymi rodzajami łącznego zużycia materiałów

b) globalnymi kosztami materiałowymi a innymi kosztami

c) globalnymi kosztami a produkcją.

W wyniku tego rodzaju analizy planu zaopatrzenia można stwierdzić ew. wadliwość zaplanowania zużycia w grupach, co z kolei zmusza do wyszukania błędów, jakie popełniono przy planowaniu zaopatrzenia na poszczególne materiały.

Zastosowany podział zużycia w planie zaopatrzenia umożliwia również kontrolę od strony księgowości odchyłeń między realizowanymi wydatkami materiałowymi w ciągu roku a planem i wyszukanie przyczyn tych odchyłeń.

Dochodzimy w ten sposób do przekonania, że przedstawione rozbicie zużycia materiałów, na różne przeznaczenia jest pewnego rodzaju formą jego uzasadnienia, która służy w pierwszym rzędzie dla dokonania finansowej oceny i kontroli planu i to planu jako całości.

Uzasadnienie dla oceny poszczególnych pozycji planu

Wyżej podana forma uzasadnień zużycia jest jednak niewystarczająca dla zaopatrzeniowców, którzy przy opracowaniu, kontroli i realizacji planu operują przede wszystkim pojęciem ściśle określonego materiału w ujęciu ilościowym a stosunkowo rzadko pojęciem planu jako całości. Omawiane rozbicie zużycia nie jest wystarczającym uzasadnieniem z następujących powodów:

1. nie odpowiada na pytanie dlaczego wstawiono do planu taką a nie inną ilość ton, metrów czy sztuk określonego materiału jako zużycie na cele eksploatacyjne, inwestycyjne czy remonty,

2. nie odpowiada na pytanie czy w planie zachowana została właściwa proporcja między zużyciem poszczególnych materiałów. Chodzi tu o to czy przy planowaniu zużycia na poszczególne wytwory, typy inwestycji czy rodzaje remontów, które wykonywa się z kilku lub wielu jednocześnie materiałów nie zapotrzebowano jednego materiału za dużo, drugiego za mało, ew. czy proporcja w zużyciu jest zgodna z ogólną polityką w zakresie gospodarki materiałami szczególnie deficytowymi,

3. powyższe rozbicie zużycia nie daje również poglądu jak wygląda gospodarka materiałami tzn. jakie są normy zużycia, jakie odpady wartościowe, jakie straty.

Gdyby do planu zaopatrzenia nie dołączono uzasadnień, plan ten nie ujawniałby założeń na podstawie których zaplanowano zużycie. Plan zaopatrzenia bez jednoczesnego przedstawienia założeń byłby opracowaniem, którego nie mo-

zna by było zanalizować i skontrolować dla-
czego w poszczególnych pozycjach materiałów
zaplanowano takie, a nie inne ilości.

Dołączenie w odpowiedniej formie założeń
umożliwia przy korekcie planu, spowodowanej
bądź analizą od strony finansowej, bądź zmia-
nami w planach produkcji, bądź wreszcie zmia-
nami wynikłymi z ustalenia przydziałów, usta-
lenie nowych założeń na jakich po korekcie po-
winien być plan oparty.

Dochodzimy więc do wniosku że:

a) do planu zaopatrzenia konieczne jest do-
łączenie uzasadnień odnoszących się do zuży-
cia poszczególnych materiałów a to w tym celu,
aby możliwa była ocena słuszności zużycia po-
jedynczych materiałów.

b) dołączone uzasadnienia powinny przed-
stawiać sobą założenia, jakie przyjęto przy u-
staleniu zużycia. Pozwalają one z kolei przy
korekcie planu na ustalenie nowych realnych
założeń, na których plan skorygowany powi-
nien być w poszczególnych pozycjach oparty.

Różna forma uzasadnień i założeń przy planowaniu zużycia

Trudność, na jaką dotychczas napotymano
przy właściwym opracowaniu uzasadnień zu-
życia w planach zaopatrzenia wynika przede
wszystkim z różnorodności form i sposobów
tych uzasadnień spowodowanych różnorodnoś-
cią celów zużycia materiału i charakterem zu-
życia.

Do określenia zużycia zawsze potrzeba dwóch
elementów, tzn. normy (wskaźnika) zużycia
i wielkości produkcji lub innego rodzaju prze-
znaczenia materiałów (wielkości odniesienia),
do którego można odnieść ustaloną normę zu-
życia. Mimo tego podobieństwa w zasadach
ustalania zużycia, sam sposób przedstawiania
współzależności między normą zużycia, a wiel-
kością odniesienia jest w wielu wypadkach róż-
ny. Narzuca to konieczność stosowania od-
miennych form uzasadnień.

W planie zaopatrzenia przemysłu są wymie-
nione następujące cele zużycia materiałów:

Inwestycje wykonywane sposobem gospodar-
czym

Kapitałne remonty

Sprzedaż

Eksploatacja

w tym:

działalność operacyjna

działalność pozazakładowa

świadczenia w naturze.

Z doświadczenia wiemy, że gdyby były wy-
magane uzasadnienia zużycia na wszystkie te
cele to sposób ich przedstawienia w wypadku
zużycia na cele inwestycyjne byłby inny niż w
wypadku zużycia na kapitałne remonty lub
eksploatację. Uzasadnienia zużycia na kapitał-
ne remonty wyglądałyby inaczej przy remon-

tach budynków a inaczej przy remontach ma-
szyn i urządzeń.

Ze względu na obszerność tematu ograniczy-
my się do omówienia uzasadnień zużycia ma-
teriałów na eksploatację i to z przeznaczeniem
na działalność operacyjną, tzn. tę działalność,
która jest głównym celem zakładu, jak np. pro-
dukcja wagonów w fabryce wagonów, wydo-
bycie węgla w kopalni, remont pojazdów, czy
silników w warsztacie remontowym. Jeśli cho-
dzi o zużycie na działalność operacyjną to pew-
ne materiały wchodzi bezpośrednio jako część
składowa do produkcji gotowych wytworów
(przedza do produkcji tkanin) lub usług (ma-
teriał zużyty do remontu pojazdów), część zaś
idzie na utrzymanie w ruchu zakładu i nie
wchodzi bezpośrednio do wyprodukowanego
wyrobu. Pierwsze to materiały podstawowe,
drugie to pomocnicze. Zużycie materiałów pod-
stawowych jest ściśle związane z rozmiarami
produkcji, natomiast zużycie materiałów po-
mocniczych tylko w części zależy od wielkości
produkcji. W związku z tym założenia, na któ-
rych ma być oparte planowanie zużycia jed-
nych i drugich będą różne. Forma przedsta-
wiania tych założeń będzie również odmienna.

Założenia, na których ma być oparte plano-
wane zużycie materiałów podstawowych będą
pod względem sposobu ich ujęcia wyglądały
odmiennie w zakładach o różnych typach pro-
dukcji.

Możemy wyodrębnić trzy zasadnicze typy
produkcji w zależności, od których założenia
przyjęte do zaplanowania zużycia materiałów
podstawowych będą wyglądały rozmaicie,
a mianowicie:

a) produkcja, przy której zużywany ma-
teriał wchodzi bezpośrednio w skład gotowe-
go wyrobu a wielkość produkcji jest zaplano-
wana na tyle dokładnie pod względem specy-
fikacji i ilości, że pozwala na stosowanie ści-
słych norm zużycia. Przykład: zużycie surów-
ki do produkcji odlewów, zużycie skóry do pro-
dukcji obuwia.

b) produkcja w zakładach o typie warszta-
tów remontowych, przy której zużyty materiał
wchodzi bezpośrednio do wykonanego obiektu
remontowego, ale rodzaj produkcji da się tylko
z grubsza zaplanować.

c) produkcję, przy której materiał zużywany
nie wchodzi jednak bezpośrednio do wyprodu-
kowanego wytworu, jak np. produkcja węgla,
nafty, soli, wydobywanie piasku i żwiru. W tym
wypadku zacierają się poważnie różnice między
materiałem podstawowym a pomocniczym.

Jeśli chodzi o zakłady o działalności wymie-
nionej w p. a) to sposób przedstawienia zało-
żeń przyjętych dla zaplanowania zużycia bę-
dzie różnił się w zależności od trzech zasad-
niczych typów procesów technologicznych.

Gdy do produkcji danego wytworu zużywa
się tylko jeden materiał, jak np.: dłużyce do
produkcji kopalniaków lub papierówka do pro-

dukcji miazgi drzewnej wówczas zaplanowane zużycie oprze się o następujące elementy:

1. produkcja miazgi a ton
2. norma zużycia papierówki na 1 tonę miazgi b ton.

Zaplanowane ogólne zużycie miazgi wynika wówczas z przemnożenia a przez b. Jeśli natomiast do danego wytworu zużywa się kilka lub wiele materiałów, to nie wystarczy rozpatrywanie zużycia każdego materiału oddzielnie, ale zachodzi potrzeba ustalenia wsadu lub recepty dla danej produkcji. W tym wypadku właściwe założenie przyjęte do zaplanowania zużycia np. przy produkcji odlewów żeliwnych wyglądałoby następująco:

Produkcja odlewów x ton	
wsad w kg na 1 tonę odlewów (normy zużycia)	
1. surówki ogółem	a kg
w tym	
surówka odlewnicza	a ₁ "
surówka hematytowa	a ₂ "
2. złom żeliwny	b "
3. złom stalowy	c "
4. złom obiegowy	d "
ogółem wsad	(a+b+c+d) kg
Wsad ogółem (planowane zużycie)	
1. surówka ogółem	x ton
surówka odlewn.	a x "
2. złom żeliwny	b x "
itd.	
Ogółem wsad.	(ax + bx...) ton

Podobnie może to wyglądać przy produkcji, np. przędzy, nawozów sztucznych, skrzyń, artykułów spożywczych, śrub, motorów itp. z tym, że słowo „wsad“ może być zastąpione słowem „recepta“ czy ewentualnie „kalkulacja“ gdyby uwzględniono jednocześnie wycenę. Trzeci typ założeń przyjmowany przy planowaniu zużycia wystąpi w tego rodzaju sytuacji, kiedy w danym zakładzie szereg zaplanowanych wytworów otrzymuje się jednocześnie z jednego materiału, jak np. ma to miejsce przy destylacji ropy naftowej, przerobie smoły surowej, lub przecieraniu surowca drzewnego.

Tutaj forma założenia przyjętego do określenia zużycia np. przy produkcji tarcicy winna wyglądać następująco:

Uzysk z 1 m ³ surowca iglastego	
tarcicy klasy I	a m ³
" "	b m ³
" "	c m ³
podkładów	d m ³
Ogółem uzysk np.	0,60 m ³

Ogólne zużycie surowca otrzymuje się po zsumowaniu planowanych produkcji wszystkich wyrobów i podzieleniu przez ogólny uzysk. W tym wypadku przez np. 0,60. Tu dodać należy, że w tego rodzaju sytuacjach często zużycie surowca nie jest wynikiem poprzednio ustalonej produkcji wyrobów ale odwrotnie wysokość produkcji ustala się dopiero po określeniu jaka będzie ilość surowca do przerobu. Jest to więc sytuacja odwrotna w stosunku do

tęgo co się na ogół przy planowaniu zużycia materiałów spotyka.

Dotychczas występuje poważna trudność w przedstawieniu uzasadnień zużycia w zakładach o typie warsztatów remontowych. Wynika to jednak z niedostatecznego opracowania planu produkcji z punktu widzenia potrzeb planowania zaopatrzenia.

Wiadome jest, że tego rodzaju zakłady będą wykonywały przeważnie b. różnorodne remonty przy czym do każdego z nich użyte będą różne ilości i rodzaje materiałów. Ustalenie ile i jakich konkretnych remontów zakład wykona jest niemożliwością. Natomiast zakład może ustalić typy obiektów remontowanych, np.: typy samochodów, traktorów, wagonów itp., może ustalić ilość tych typów a następnie typy remontów i normy zużycia na każdy zaplanowany typ remontu.

Dopiero na podstawie tak rozpracowanego planu produkcji i norm zużycia można zaplanować zużycie a następnie dać jego uzasadnienie. Graficzny sposób podejścia należy ustawić następująco:

ilość remontów głównych (średnich) np. samochodów ciężarowych (silników typu y)....x
wskaźniki zużycia materiałów
na 1 typowy remont

materiał	a	wskaźnik	m	kg
"	b	"	n	"
"	c	"	p	"

W tego rodzaju wypadkach specjalnej uwagi wymaga sprawa ilości materiałów zużywanych (czy muszą one być wszystkie wymienione) oraz ich nomenklatury (asortyment, grupy materiałowe węższe lub szersze, które ew. na podstawie ustalonego klucza mogłyby być przetłumaczone na nomenklaturę planu zaopatrzenia).

W zakładach o typie kopalni nie da się wprowadzić pojęcia wsadu czy recepty w taki sposób jak to się dzieje w zakładach używających surowiec, z którego bezpośrednio produkuje się gotowy wyrób.

Założenia przyjęte do zaplanowania zużycia oparte są głównie na danych statystycznych wzbogacone doświadczeniami i informacjami działów technicznych.

Dochodzimy więc do wniosku, że sposób przedstawiania założeń przyjętych do zaplanowania zużycia jest różny w zależności od typu działalności w zakładzie.

Powyżej powiedzieliśmy, że uzasadnienia do planu zużycia będą wtedy dobre, jeśli będą przedstawiały założenia jakie przyjęto do zaplanowania zużycia.

Czy więc forma uzasadnień do planu ma być identyczna z przedstawionymi wyżej założeniami?

Miejsca powstawania uzasadnień

Plan zużycia na zakładzie rodzi się zasadniczo w tych komórkach, które materiał bezpośrednio używają, tzn. na oddziałach produkcyjnych, jak np. stalownia, odlewnia, przedziałnia, tkalnia. Założenia przyjęte tam przy usta-

laniu zużycia są jednocześnie podstawą do zaplanowania kosztu własnego dla wytypowanych wyrobów, oraz podstawą dla planu technicznego w zakresie wsadów i uzysków. Komórka zaopatrzeniowa jest tu w zasadzie jednostką kontrolującą to zużycie. Inaczej sprawa może wyglądać tylko w tym wypadku, gdy w okresie budowy planu zaopatrzenia komórki czy ekipy produkcyjne nie mają sprecyzowanych zadań na rok objęty planem zarówno co do rozmiarów jak i rodzaju i w związku z tym brak im podstawy do określenia ilości materiałów, jakie będą im potrzebne. W tym wypadku główny ciężar sporządzenia planu zużycia przesuwa się na komórki zaopatrzenia. Wtedy podstawą dla zaplanowania zużycia jest globalny plan produkcji dla całego zakładu, a następnie b. często statystyczne wskaźniki zużycia oraz informacje działów technicznych o ew. zmianach w dotychczasowych procesach technicznych, które mogą oddziaływać na ilość i jakość zużywanych materiałów.

Jeśli zaplanowane zużycie jest opracowane w formie wyżej przedstawionej tzn. jeśli wiąże się ściśle z wielkością produkcji i oparte jest na normie zużycia, a w wypadku zużywania na daną produkcję wielu materiałów, oparte jest jednocześnie o globalny wsad czy receptę wówczas tak opracowane zużycie jest tym samym i jego uzasadnieniem. Uzasadnienie to może być pogłębione przez zestawienie danych przyjętych do planów z rzeczywistym kształtowaniem się norm i wsadów w okresach ubiegłych. Jeśli jednostka zajmująca się gospodarką materiałową chce wniknąć bliżej w gospodarkę zużywanymi na zakładzie materiałami to nie może ograniczyć się do stwierdzenia, że norma zużycia jakiegoś materiału lub że wsad kilku materiałów łącznie wynosi np. 1.200 kg na 1 tonę wyrobu i że podobnie lub inaczej wyglądało to poprzednio. Ważne jest w wielu wypadkach stwierdzenie, że te 200 kg, które nie wchodzi do wyrobu, wracają przy produkcji w formie określonych odpadów w ilości np. 150 kg a pozostałe 50 kg przepada jako straty nieodyskalne.

Komórka zaopatrzeniowa, z opracowanych przez oddziały produkcyjne albo przez siebie samą zestawień zużycia materiałów na poszczególne cele, wyłącza dane odnoszące się do jednego określonego materiału, sumuje je i nanosi na formularz planu zaopatrzenia jako jedną zbiorczą pozycję zużycia. Z tą chwilą pozycja ta traci swoją wymowę dla tego kto będzie chciał ją później przeanalizować.

Ma temu zapobiec załączone uzasadnienie do danej pozycji, które przeważnie sprowadza się do wyszczególnienia celów przeznaczenia określanego materiału, norm zużycia i wielkości danego przeznaczenia (danej produkcji).

W ten sposób sporządzone uzasadnienie jest przekazywane łącznie z „właściwym” planem zaopatrzenia ze szczebla niższego do wyższego i ulega zsumowaniu.

Ta forma uzasadnień jest zupełnie przejrzysta i wystarczająca dla takich wypadków kiedy jeden pojedynczy materiał zużywany jest na jeden określony cel np. papierówka do produkcji miazgi, albo dla takich wypadków kiedy zużywane materiały nie stanowią wsadu czy recepty na określony produkt, co zachodzi w zakładach o typie np. kopalni lub wyrobu lasu. Przy produkcjach innego typu, w których do określonego wyrobu zużywa się jednocześnie szeregu materiałów, tego rodzaju ujęcie uzasadnień nie może odtworzyć wsadów czy recept, a więc nie może odtworzyć założeń na jakich oddolnie zbudowano plan zużycia. W związku z tym powstaje w tych wypadkach trudność należytej oceny i korekty planu zaopatrzenia.

Nomenklatura

przy opracowywaniu uzasadnień

Przy budowie planu zużycia i opracowaniu uzasadnień występują z reguły trudności o strony nomenklatury tak wyrobów jak i materiałów, a ściślej mówiąc jej szczegółowości.

Z zasady plany budowane na zakładzie są bardziej szczegółowe, jeśli chodzi o specyfikację wyrobów i materiałów niż na szczeblach wyższych.

W związku z tym wyłania się kwestia techniki przechodzenia z bardziej na mniej szczegółowe specyfikacje oraz znalezienia klucza do ich porównywań.

Jeśli przyjąć, że wsady są właściwą formą wyrażania założeń przyjętych przy zaplanowaniu zużycia i że w związku z tym nie powinny pozostawać tylko na zakładzie, ale winny być dołączone do planu zaopatrzenia jako uzasadnienie, to z kolei powstaje pytanie w jaki sposób z rozpracowań szczegółowych przejść można na analogiczne rozpracowania przy zastosowaniu szerszych grup materiałowych lub przy sporządzaniu zestawień dla całego przemysłu.

Wyobraźmy sobie, że jakaś odlewnia produkuje różne odlewy i dla każdego z nich ma opracowane odrębne wsady, które przypuścmy, że wyglądają następująco:

I. Produkcja odlewu	×	np. 1500 ton
II. Wsad w kg na 1 tonę odlewu		(normy zużycia)
1. surówka ogółem		600 kg
w tym:		
surówka odlewnicza normalna		450 kg
„ „ fosforowa		80 „
„ „ hematytowa		70 „
2. złom żeliwny		380 „
3. „ obiegowy		400 „
4. „ stalowy		90 „
Razem		1470 kg
III. Wsad ogółem w tonach (zużycie)		
1. surówka		900 ton
itd.		
Razem		2200 ton

IV. Wykorzystanie wsadu w % %

uzytek	67,6 %
złom obiegowy	25,0
straty nieodzyskalne	7,4

R a z e m 100,0 %

V. Odpady

złom obiegowy ton	550
-------------------	-----

Jeśli w tym wypadku władze centralne lub jednostki nadzorujące zakłady uznałyby, że taka szczegółowość ich nie obchodzi a ponadto, ze względu na obszerność materiału jest mało przejrzysta, mogłaby zapaść decyzja, że wsad nie powinien być podawany oddzielnie na odlewy x, y i z ale na wszystkie łącznie. Wówczas, aby przejść na łączny wsad, należałoby dane umieszczone części III zestawień „wsad w tonach“ opracowanych oddzielnie dla odlewów x, y i z pododawać do siebie a więc w naszym przykładzie złom żeliwny do złomu żeliwnego, surówka do surówki. W ten sposób otrzymało by się globalne zużycie poszczególnych materiałów do produkcji całej grupy odlewów. Dzieląc z kolei całkowite zużycie każdego materiału przez zbiorczą produkcję odlewów ($x + y + z$) otrzymuje się przeciętne normy zużycia każdego materiału. Tą drogą uzyskujemy dane dla II części zbiorczego zestawienia „wsad w kg na 1 tonę odlewów“.

W celu otrzymania IV części zestawienia — „wykorzystanie wsadu w % % dla całej grupy odlewów należałoby dla otrzymania użytku podzielić globalną produkcję odlewów przez globalny wsad w tonach i pomnożyć przez 100. Pozycję „złom obiegowy“ otrzymałoby się przez podzielenie ilości złomu obiegowego wykazanej w V części zestawienia przez wsad w tonach. Wreszcie pozycja „straty nieodzyskalne“ jest rezultatem odjęcia od 100 sumy uzysku i złomu obiegowego.

W wypadku gdyby szczegółowość nomenklatury materiałów zużywanych podanych we wsadach była większa niż szczegółowość ustalona instrukcją o planowaniu zaopatrzenia, można by było przejść na nomenklaturę ogólniejszą przez sumowanie odpowiednich pozycji materiałowych po uprzednim oznaczeniu ich przynależności do grup, na które musiałyby być przetłumaczone. Tego rodzaju ewentualność zachodziłaby tylko wtedy, gdyby nomenklatura materiałów we wsadach rozpracowanych na zakładach odbiegała rzeczywicie od wykazu materiałów ustalonego instrukcją do planu zaopatrzenia.

Analogicznie przedstawia się sprawa otrzymywania zbiorczych zestawień dla szeregu zakładów, z tym że odpadają tu trudności z ew. przechodzeniem z bardziej na mniej szczegółową specyfikację zużywanych we wsadach materiałów.

Z kolei wyłania się pytanie czy tego rodzaju zestawienia miałyby objąć wszystkie wytwory, do których zaplanowano zużycie, czy tylko ich część. Sprawa jest szczególnie istotna dla zakładów o bogatym asortymencie wyrobów.

Wydaje się, że na zakładach gdzie występuje pojęcie wsadu, recepty, czy asortymentu materiałów na określony wytwór trudno jest wyobrazić sobie właściwe zaplanowanie zużycia materiałów bez sporządzenia podobnych zestawień wsadów na wszystkie wytwory wchodzące do planu produkcji zakładu. Natomiast jeśli chodziłoby o ew. przekazywanie tych zestawień jako uzasadnień do planu wyższym szczeblom organizacyjnym to zainteresowania ich zwracają się w zasadzie do zużycia na główne produkcje, a jeśli ta produkcja jest mocno zróżniczkowana na zakładzie — do łącznych grup wytworów. A więc ilość zestawień przedstawiających wsady, przekazywana jako ew. załącznik do planu, mogłaby być zwręczana do wytypowanych dla danego przemysłu wyrobów.

Tu jednak wyłania się inna jeszcze sprawa a mianowicie, czy w tego rodzaju zestawieniach miałyby być wyszczególnione wszystkie materiały, jakie są używane na dany wytwór. Ilość tych materiałów przy różnych wyrobach jest różna i może dochodzić przy pewnych produkcjach do pokaźnej liczby. W tych wypadkach formę uzasadnień można by było uprościć przez włączenie różnych drobnych materiałów do jednej zbiorczej pozycji „inne materiały“ po wyszczególnieniu podstawowych materiałów w dalszej produkcji.

Korzyści i złe strony wsadów jako uzasadnień

Plan zaopatrzenia jako projekt powstaje w komórce, która bezpośrednio zużywa materiały objęte planem. Projekt ten przekazywany jest wyżej i jako część składowa planu jednostek nadrzędnych dochodzi do władz centralnych.

Plan zaopatrzenia potrzebny jest więc i dla zakładu i dla organów nadrzędnych. Dla zakładu plan jest niezbędny, w trakcie opracowania, po to aby zbudować inne elementy ogólnego planu zakładu jak plan finansowy, plan kosztów oraz ustalić zasady jak powinna wyglądać gospodarka materiałami przy zaplanowanej produkcji tak w miejscach zużywania materiału na zakładzie jak i w magazynie a ponadto, aby ustalić zarysy współpracy z dostawcami materiałów w roku objętym planem.

Dla organów nadrzędnych plan zaopatrzenia jednostek oddolnych stanowi materiał w oparciu, o który ustala się w skali państwowej między innymi potrzeby materiałowe i możliwości ich pokrycia, ustala się proporcje wg jakich materiały będą rozdysponowane na różne cele, kontroluje się sposób gospodarowania materiałami i ustala się nowe w tym zakresie zasady i zadania.

W czasie budowy planów zachodzi ich uzgadnianie. Zmieniają się w wyniku tego elementy w oparciu, o które plan zaopatrzenia został opracowany, co z kolei stwarza konieczność wprowadzania odpowiednich poprawek do sporządzonych projektów planu.

To wszystko wymaga przejrzystości planu, tzn. takiej jego konstrukcji, aby niezależnie od cyfr ustalających m. innymi zużycie pojedynczych materiałów na wszystkie cele łącznie można by poznać i skontrolować założenia, które były podstawą dla ustalenia zaplanowanego zużycia. Ponadto konstrukcja planu powinna pozwolić możliwie na jak najbardziej łatwe wprowadzenie poprawek do planu.

W materiałach podstawowych przeznaczonych na cele eksploatacyjne i zużywanych w formie wsadów, czy recept na określone wytwory, wydaje się, że podawanie samych norm zużycia na poszczególne wytwory oddzielnie w różnych częściach planu nie wystarcza. Normy zużycia pojedynczych materiałów mogą w tym wypadku znacznie się zmieniać w różnych okresach, co niekoniecznie oznacza lepsze lub gorsze gospodarowanie materiałem. Pojęcie o tym daje dopiero kształtowanie się wsadu.

W tego rodzaju wypadkach przedstawianie wsadów jako formy uzasadnień wydaje się być pożądane.

Wsad reprezentuje sobą założenia na jakich oparto plan kosztów materiałowych na określone wyroby oraz jakie techniczne podstawy przyjęto przy przerabianiu materiałów.

Umożliwia to w sposób łatwy skontrolowanie tych założeń, przez jednostki odgórne i ustalenie nowych podyktowanych ogólnymi względami z zachowaniem właściwych proporcji w zużyciu poszczególnych materiałów w określonych przeznaczeniach.

Rozporządzanie wsadem nie wymaga natychmiastowej korekty planu w związku z zachodzeniem zmian w elementach, na których go oparto. Zmiany te mogą być początkowo nanoszone na wsady a dopiero po uwzględnieniu wszystkich zmian oddziałujących na plan zaopatrzenia można je wnieść do podstawowych formularzy planu zaopatrzenia.

Przy kontroli planu zaopatrzenia od strony finansowej i wynikłej z tego ewentualnej konieczności obciążeń wydatków materiałowych rozpracowane wsady i ich ponowna kontrola mogą ułatwić wskazanie konkretnych pozycji, w jakich powinny być dokonane poprawki w opracowanym projekcie planu.

Opracowanie wsadów daje podstawę dla ustalenia przydziałów w artykułach rozdzielanych z jednoczesnym zachowaniem właściwej proporcji między tymi przydziałami.

Wsady są również podstawowym materiałem do opracowania bilansów materiałowych. Dołączenie ich do planu zaopatrzenia uczyniło by zbędnym ściąganie dodatkowych informacji z terenu.

Wprowadzenie do planu zaopatrzenia uzasadnień w formie wsadów ułatwiało by również postawienie w odpowiedni sposób sprawozdawczości z planu zaopatrzenia.

Plany zaopatrzenia są opracowane w ujęciu ilościowym i wartościowym.

W związku z tymi i sprawozdawczość może być finansowa i rzeczowa.

Sprawozdawczość finansowa jest rozwiązana dzięki zgodności pozycji planu zaopatrzenia z jednolitym planem kont.

Sprawozdawczość rzeczowa, która ograniczyłaby się do podawania globalnego zużycia jakiegoś materiału w pewnym okresie czasu bez odniesienia do określonych celów zużycia nie miałaby wystarczającej wymowy. Nie odtwarzałyby sposobu gospodarowania tym materiałem. Daje to dopiero sprawozdawczość określająca ile materiałów łącznie zużyto na konkretny cel a więc i sprawozdawczość winna przyjąć formę odpowiadającą wsadom tam oczywiście gdzie one występują. Wtedy możliwe byłoby sprawdzenie, jak są realizowane założenia na jakich zbudowano plan zaopatrzenia, a więc i jak wykonywany jest sam plan na odcinku zużycia podstawowych materiałów idących na cele eksploatacyjne.

Wsady jako forma uzasadnień są w zasadzie innym przekrojem dotychczasowych uzasadnień.

Szablon większości obecnych uzasadnień da się przedstawić następująco:

Materiał (zużywany) x

1. na produkcję	wyrobu a.	—	wielkość prod.	—	norma zużycia	—	zużycie
2. „	„	„	b.	„	„	„	„
3. „	„	„	c.	„	„	„	„

Mamy w tym ujęciu wyliczenie wszystkich przeznaczeń, do których dany materiał jest zużywany.

Informacja o zużyciu danego materiału, jeśli chodzi o rodzaje jego przeznaczenia, jest kompletna.

Uzasadnienie w formie wsadu można przedstawić następująco:

wyrób z

1. materiał k	—	norma zużycia	—	zużycie
2. „	l	—	„	—
3. „	m	—	„	—

Ogółem — wsad. na jedn. — wsad na całą produkcję
wyróbu

Przy tej formie uzasadnień nie wiadomo by było z pojedynczych uzasadnień, czy np. materiał k jest zużywany również i na inne cele chyba na danym zestawieniu podawano by informacje, na jakich dalszych tablicach jest jeszcze podane zużycie materiału k. Jest to zasadnicza wada wsadów jako uzasadnień. Z tego też względu byłoby może celowe zachowanie w odniesieniu do pewnych materiałów jednej i drugiej formy uzasadnień jednocześnie.

Sprawa uzasadnień do planów zaopatrzenia jest jak widać zagadnieniem bardzo istotnym ale równocześnie i skomplikowanym. Potwierdzają to dotychczas opracowane uzasadnienia, w których widać trudności a jednocześnie próby podejmowane przez różne jednostki nadania im właściwej treści i formy.

Uwagi o sporządzeniu planu zaopatrzenia na 1951 r. w przemyśle węglowym

W kilka dni po złożeniu planu zaopatrzenia trudno jest jeszcze zebrać wszystkie uwagi na temat przebiegu prac nad tym planem i podać ich syntezę. Z tej przyczyny uwagi niniejsze mają charakter dość luźny i nie wyczerpują zagadnienia. Mają one raczej stanowić zachętę do dyskusji, w której z pewnością zechce wypowiedzieć się wielu planistów — zaopatrzeniowców.

Sprawą, która najbardziej trapiła planistów w tym roku było pytanie stawiane w różnych formach, ale zawsze mające tę samą treść: Dlaczego z planu zaopatrzenia czyni się zmoreę prześladowającą ludzi, którzy mają jak najlepsze chęci sporządzenia w poprawny sposób dobrze opracowanego planu zaopatrzenia?

Pytanie to stawiano słusznie. Plan zaopatrzenia, z uwagi na swój charakter, to praca wymagająca dużego wkładu czasu i wysiłku ludzkiego. Trudno jest tę pracę zacieśnić na przestrzeni niewielu dni i wymagać poprawności w sporządzeniu planu, nawet gdyby założyć, że instrukcja do planu zaopatrzenia jest idealnie jasna i bezbłędna, a personel zatrudniony przy sporządzaniu planu jest w pełni do tego przygotowany fachowo.

Te założenia idealne nie były spełnione, a prócz tego:

a) Instrukcja ukazała się drukiem z poważnym opóźnieniem, a mianowicie w sierpniu, zamiast przynajmniej w czerwcu.

b) Druki potrzebne do sporządzenia planu wydane zostały z takim samym opóźnieniem, jak instrukcja.

c) Limity finansowe do planu zaopatrzenia podane zostały z końcem pierwszej dekady października, a więc z opóźnieniem wynoszącym 3 miesiące.

d) Plan zaopatrzenia obejmował również potrzeby inwestycji i kapitalnych remontów prowadzonych sposobem gospodarczym, a instrukcja o sposobie planowania zaopatrzenia na te cele wydana została dopiero 12.8.1950 r.

Te przyczyny spowodowały, że powtórzyła się historia z ostatnich dwóch lat: ogromny pośpiech w pracy, praca po nocach, bez wytchnienia, z błędami wynikającymi z pośpiechu i zmęczenia. Nie działa to zachęcająco.

O instrukcji do planu zaopatrzenia można powiedzieć, że na ogół spełniła ona swoje zadanie, choć wykazała pewne niedociągnięcia i luki. Formularz PZ-2 mający uniwersalne zastosowanie w planie zaopatrzenia okazał się rozwiązaniem dość szczęśliwym. W sprawie in-

strukcji będzie jeszcze z pewnością sporo wypowiedzi, warto jednak już teraz poruszyć pewne istotne zagadnienia.

Plan asortymentowy

W przemyśle węglowym materiały mają charakter prawie wyłącznie materiałów pomocniczych, dlatego trudno jest zwęzić poważnie wachlarz asortymentowy do planu zaopatrzenia, a jednocześnie osiągnąć w tym zwężonym wachlarzu asortymentowym około 90% wartości planu zaopatrzenia. Centrala Zaopatrzenia Materiałowego PW podjęła próbę takiego zwięzienia wachlarza asortymentowego, ale bez lepszych wyników, gdyż:

1. wachlarz ten mimo wszystko pozostał rozległy,

2. w pozostałych materiałach i tak brakło podstaw do planowania tylko wartościowego.

W rezultacie plan zaopatrzenia oparł się prawie całkowicie na planie asortymentowym.

Trzeba przy tej okazji stwierdzić, że ten asortymentowy plan zaopatrzenia ma swoje dobre strony: wywłókł on na światło dzienne wszystkie materiały leżące od dawna bez ruchu w magazynach.

Wszelkie akcje prowadzone dla ujawnienia zbędnych i nadmiernych remanentów nie dałyby tego, co dał asortymentowy plan zaopatrzenia na zakładzie. Logiczne powiązanie rubryk formularzy do planu zaopatrzenia zmusiło zakłady do „przetrząśnięcia” magazynów, do ujawnienia tego, co w tych magazynach tkwi bez potrzeby. To jest niewątpliwa korzyść płynąca z planowania asortymentowego.

Ceny średnie

Sprawa cen średnich dla pozycji wykazu artykułów do planu zaopatrzenia nie znalazła właściwego rozwiązania. Rozwiązanie przyjęte w ubiegłym roku nie było dobre. Nie było także dobre rozwiązanie przyjęte w obecnym planie zaopatrzenia.

Dla wyliczenia cen średnich dla danej pozycji wykazu artykułów przyjęto wprowadzić ceny fakturowe dla poszczególnych asortymentów, ale równocześnie przyjęto zasadę, że cenę średnią dla pozycji wykazu artykułów, obejmującej często dość rozległy wachlarz asortymentów, wylicza się z rubryki wartości zużycia, a stosuje się ją zarówno do obliczenia wartości zapasów, jak i do obliczenia wartości zakupu.

Zasada wydawała się pozornie słuszna. Ale tylko pozornie, a mianowicie nie daje ona po-

ważniejszych błędów wtedy, jeśli jakaś pozycja wykazu artykułów łączy w sobie asortymenty nieznacznie tylko różniące się w cenie. W każdym przypadku poważniejszych różnic cen pomiędzy asortymentami wchodzącymi w skład jednej i tej samej pozycji wykazu artykułów, przy różnej relacji wzajemnej tych asortymentów w zużyciu, w zapasach i w zakupie — prowadzi to do znacznych i niebezpiecznych dla planu zaopatrzenia odchyień. Wyjaśnia to najlepiej przykłady.

Przyjmijmy najpierw, że jakaś pozycja wykazu artykułów obejmuje (dla uproszczenia) tylko 4 asortymenty nieznacznie różniące się ceną:

materiał A	o cenie jednostkowej	zł	3.000
" B	"	"	2.900
" C	"	"	3.200
" D	"	"	3.300

Ułożmy plan zaopatrzenia dla tych materiałów:

Materiał	Zapas w dn. 1.7.50 r.	Przewid. zapas w dn. 1.1.51 r.	Średni zapas (norma)	Planowane zużycie	Planowane zapotrzeb.
A	50	40	20	80	60
B	124	90	50	150	110
C	75	80	90	180	190
D	240	200	180	720	700
razem — ilość	489	410	340	1.130	1.060
razem — wartość wg cen średnich	1.569,690	1.316.100	1.091.400	3.627.300	3.402.600
razem — wartość wg cen indywid.	1.541.600	1.297.000	1.087.000	3.627.300	3.437.000
cena jednostk. średnia wg zużycia	3.210	3.210	3.210	3.210	3.210
cena jedn. średnia dla danej rubryki	3.153	3.163	3.197	3.210	3.242

Odchylenia, jak widać nie są poważne.

Przyjmijmy teraz ten sam plan zaopatrzenia, z tą jednak różnicą, że ceny materiałów A, B, C i D różnią się znacznie, a mianowicie:

materiał A	ma cenę jednostkową	zł	600,—
" B	"	"	2.500,—
" C	"	"	3.800,—
" D	"	"	10.400,—

Wówczas otrzymamy:

Materiał	Zapas w dn. 1.7.50 r.	Przewid. zapas w dn. 1.1.51 r.	Średni zapas (norma)	Planowane zużycie	Planowane zapotrzeb.
A	50	40	20	80	60
B	124	90	50	150	110
C	75	80	90	180	190
D	240	200	180	720	700
razem — ilość	489	410	340	1130	1060
razem — wartość wg cen średnich	3.719.334	3.118.460	2.586.040	8.595.000	8.062.360
razem — wartość wg cen indywid.	3.121.000	2.633.000	2.351.000	8.595.000	8.313.000
cena jednostk. średnia wg zużycia	7.606	7.606	7.606	7.606	7.606
cena jednostk. średnia dla danej rubryki	6.382	6.422	6.915	7.606	7.842

Tu już odchylenia są poważne i dają np. zawyżenie stanu zapasów na dzień 1.7.50 r. o 19% i także zawyżenie przewidywanego zapasu na dzień 1.1.51 r. o 18%, a wybrany przykład teo-

retyczny nie jest jeszcze tak drastyczny, jak bywało w praktyce.

Sprawa cen średnich będzie wymagała szczegółowych rozważań celem słusznego roz-

wiązania jej w planie zaopatrzenia na rok następny.

Odzież ochronna i sprzęt ochrony osobistej

Osobną sprawę, stanowi plan zaopatrzenia w odzież roboczą, ochronną i sprzęt ochrony osobistej. Instrukcja w tej sprawie opracowana została powierzchownie i wprowadziła wiele zamieszania. Adaptacja tej instrukcji w prze-myśle węglowym jest także próbą nieudaną.

O tym odcinku planu zaopatrzenia należy powiedzieć, że jest z pewnością opracowany źle.

Omówienie szczegółowe wad i błędów tej instrukcji zabraloby zbyt wiele miejsca — bo-daj więcej, niż sama instrukcja. Jest to sprawa do osobnej i obszerniejszej dyskusji. W każdym razie trzeba zaznaczyć, że instrukcja ta:

1. nie rozgraniczyła wyraźnie planowania tych przedmiotów, których okres użytkowania jest krótszy od jednego roku, od tych, których okres użytkowania przekracza jeden rok, a przecież zasady planowania muszą tu być różne,

2. nie zajęła się zupełnie sprawą norm zapa-sów magazynowych,

3. ustaliła formularz PZ-O, którego rubryki poszczególne nie kontrolują się nawzajem tak, aby można było sprawdzić poprawność op-racowania planu.

Instrukcja ta winna być gruntownie przero-biona do planu na rok następny.

Zmiany i uzupełnienia w czasie sporządzania planu

Do trudności w sporządzeniu planu zaopa-trzenia wymienionych na wstępie trzeba dodać jeszcze i te dodatkowe trudności, jakie wyni-kły ze zmian i uzupełnień podawanych już w czasie sporządzania planu zaopatrzenia.

Należy tu wymienić:

1. Zarządzenie PKPG dotyczące cen zbytu, cen hurtowych i cen detalicznych, jakie mają być wprowadzone do planu zaopatrzenia na 1951 r. Zarządzenie to rozesłano dopiero 23.9.1950 r.

2. Zmiana cen drewna, która nie znalazła swego odbicia w limitach finansowych do pla-nu zaopatrzenia, a dokonana została już w trak-cie sporządzania planu.

3. Taką zmianą cen piasku dla celów pod-sadzki pływnej.

4. Spóźnione powiadomienie o ilości absol-wentów Szkół Przysposobienia Przemysłowego, dla których należało zaplanować wyposażenie, odzież i umundurowanie i niejasne decyzje co do tego, w jakiej mierze wydatki z tego tytułu obciążą eksploatację, a w jakiej inwestycje.

5. Spóźnione polecenie włączenia do planu zaopatrzenia potrzeb w zakresie medykamen-

tów, które to potrzeby, jako pokrywane uprze-dnio z kredytów akcji socjalnej, nie miały wejść do planu zaopatrzenia z tej racji, że plan zaopatrzenia potrzeb akcji socjalnej nie objął.

Wnioski:

Powyższe uwagi, dalekie od szczegółowego ujęcia sprawy, pozwalają na wysnucie pewnych wniosków:

Plan zaopatrzenia na 1951 r. opracowany w przyspieszonym tempie i w ciężkich warunkach jest jednak z pewnością lepiej opracowany, niż wszystkie dotychczasowe plany zaopatrzenia.

Należy, poza nieznacznymi tylko poprawka-mi, utrzymać w zasadzie instrukcję do planu zaopatrzenia. Opracowane i przygotowane formularze PZ-1 będą stanowiły duże ułatwie-nie i dobry sposób kontroli dla planu zaopatrze-nia na 1952 r.

Plan zaopatrzenia na 1951 r. był dobrą szko-łą dla tych, którzy ten plan sporządzali. Zmia-na metody zmarnowałaby ten dorobek.

Rewizji wymaga sprawa cen średnich wyli-czanych dla poszczególnych pozycji wykazu artykułów do planu zaopatrzenia, albo rewizji takiej wymaga sam wykaz artykułów tam, gdzie łączy on w jednej pozycji materiały o dużej rozpiętości cen jednostkowych.

Gruntownej rewizji i przeróbki wymaga in-strukcja o planowaniu odzieży roboczej, ochron-nej i sprzętu ochrony osobistej.

Konieczną rzeczą jest ustalenie ogólnego terminarza dla planu techniczno - przemysłowo - finansowego jako całości i dla poszczegól-nych planów odcinkowych, tak, aby widać by-ło jasno, jak się te plany odcinkowe wzajem-nie zająbiają, bez czego koordynacja jest nie-możliwa. Limity finansowe do planu zaopatrze-nia muszą być poddane w ustalonym wiążąco terminie, aby umożliwić przez to prawidłowy bieg prac nad planem zaopatrzenia.

Dodatkowe wytyczne do planu zaopatrzenia, podające pewne szczegóły (jak: zmiana cen, dodatkowe elementy planu itp.) winny być u-stalone przed rozpoczęciem prac nad planem zaopatrzenia.

Instrukcje winny być wydawane w takich terminach, aby plan zaopatrzenia mógł być spo-rządzony w warunkach korzystniejszych, niż to dotąd miało miejsce. Zyska na tym popraw-ność opracowania planu.

I jeszcze jeden ważny wniosek:

Tegoroczny plan zaopatrzenia był pierwszym planem zaopatrzenia opracowywanym na za-kładzie. Doświadczenie wykazało, że pracow-nicy na zakładach są zupełnie niedostatecznie przygotowani do tej pracy.

Od następnego planu zaopatrzenia dzieli nas zaledwie kilka miesięcy. Ten czas winien być wyzyskany dla intensywnego szkolenia pra-cowników zaopatrzenia w zakresie planowania zaopatrzenia. Należy dużo uwagi poświęcić do-borowi pracowników do planowania zaopa-

trzenia. Stwierdzono na zakładach, że duża, bardzo duża część pracowników zatrudnionych przy sporządzaniu planu zaopatrzenia na zakładach nie miała dostatecznie opanowanej prostej sztuki liczenia. Cóż dopiero mówić o opanowaniu zasad planowania?

Przy pracach nad planem zaopatrzenia dało się stwierdzić także, że dane księgowości materiałowej zarówno co do ewidencji zapasów, jak i ewidencji zużycia często bardzo poważnie odbiegają od rzeczywistości. Stanowiło to bardzo poważne utrudnienie w pracach nad pla-

nem zaopatrzenia. Błędy księgowości materiałowej stwierdzone przy sporządzaniu planu zaopatrzenia stanowią winny podstawę do starannego zajęcia się tą sprawą. Kontrola finansowa wykonania planu zaopatrzenia przynajmniej od strony zużycia musi się oprzeć o dane księgowości materiałowej, które z kolei stanowią podstawę do kontroli finansowej następnego planu zaopatrzenia. Bez usunięcia dostrzeżonych poważnych niedociągnięć księgowości materiałowej sporządzenie planu zaopatrzenia będzie sprawiało duże trudności.

Inż. BOLESŁAW ROTHERT

Bilanse paliwa w świetle nowej Uchwały Prezydium Rządu i doświadczeń Związku Radzieckiego

Uchwała Prezydium Rządu z 8 listopada br. w sprawie oszczędnej gospodarki paliwem stawia całkowicie nowe zadania zarówno rozdzielnictwu jak i bilansowaniu węgla. Dotychczas bowiem węgiel traktowany był jako materiał jednorodny — i jako taki był sumowany w bilansach i rozdzielany między odbiorców. W rzeczywistości jednak wartości opałowe dolne, węgla polskiego, tj. wartości użytkowe węgla w stanie naturalnym (w odróżnieniu od wartości opałowej górnej węgla wysuszonego przy temperaturze 100°C) są różne i wahają się praktycznie od około 5.000 do przeszło 7.000 Kalorii. W samym węglowym, różnice te wynoszą do 1.500 Kal. (od 5.000 do 6.500 Kal.). W związku z tym otrzymanie przez zakład przemysłowy określonego wagowo przydziału węgla tylko pozornie odpowiadało jego faktycznemu zapotrzebowaniu, w zależności bowiem od kopalni z jakiej dany zakład otrzymał węgiel, przydział posiadał najróżniejszą, często zupełnie przypadkową wartość użytkową. Wszelkie próby racjonalnej kontroli zużycia węgla na jednostkę produkcyjną (na 1 KWG, 1 tonę pary lub 1 tonę wytworu) wymagały ścisłego i ciągłego badania wartości opałowej otrzymywanego paliwa, ponieważ przyjmowanie wagi naturalnej węgla jako podstawy do obliczeń dawało zupełnie nierealne rezultaty. Poprawa wskaźnika zużycia nie zawsze świadczyła o lepszej i oszczędniejszej gospodarce opałem, lecz mogła być spowodowana użyciem paliwa o wyższej wartości opałowej i odwrotnie — czasowe obniżenie wskaźników zużycia bardzo często wpływało stąd, że otrzymywano w danym zakładzie węgiel o niższej kaloryczności.

W związku z dużymi trudnościami, z jakimi związane jest stałe i regularne badanie wartości opałowej używanego pod kotłami paliwa, możemy śmiało twierdzić, że dotychczasowe obliczanie wskaźników zużycia jako podstawy bilansów i rozdzielnictwa oraz oceny właściwej gospodarki opałem były całkowicie przypadkowe i nierealne — z danych osiągniętych tą drogą

nie można było wysnuć żadnych konkretnych wniosków, co do poprawy względnie pogorszenia gospodarki węglowej.

Podobnie przydziały w tonach węgla naturalnego dawały rozpiętość wartości użytkowej przydziału w granicach do 30%, a więc już samo rozdzielnictwo nie sprzyjało oszczędnej i racjonalnej gospodarce opałowej. Musimy zaznaczyć, że nie można dzielić węgla na dobry i zły, jak to się nazbyt często praktykuje. Każdy węgiel nadaje się do spalania w odpowiednich paleniskach; oczywiście węgla niskokalorycznego trzeba zużyć odpowiednio więcej. Każde palenisko kotłowe zbudowane jest w założeniu uwzględniającym używanie węgla o właściwej wartości opałowej i o odpowiednich danych technologicznych. Warunkiem najoszczędniejszego zużycia paliwa jest zapewnienie danej kotłowni właściwego gatunku i asortymentu węgla.

Ostatnio ukazały się w prasie codziennej wiadomości, że niektóre gałęzie przemysłu zużywają obecnie znacznie więcej węgla na jednostkę wytworu niż przed wojną. Wymieniona została cyfra 22% dla przemysłu papierniczego. Procent ten został obliczony na podstawie produkcji papieru i zużycia węgla przed wojną i obecnie, cyfra ta jednakże nie budzi zaufania, gdyż nie jest oparta na jednym i tym samym założeniu, tj. na identycznym gatunku i tej samej wartości opałowej węgla przed wojną i obecnie. Tym bardziej sprawa budzi wątpliwości, że przemysł papierniczy otrzymuje dzisiaj węgiel o znacznie szerszym wachlarzu gatunkowym, aniżeli przed wojną i z innych zespołów kopalń.

Dla zapewnienia właściwej gospodarki opałowej, należytej kontroli zużycia i postępu technicznego, konieczne jest zapewnienie odbiorcom węgla o odpowiedniej wartości opałowej i właściwych danych technologicznych. Wiąże się to ściśle z odpowiednim bilansowaniem i rozdzielnictwem węgla, gdyż żądanie ścisłego wyliczenia się z zużycia, wymaga przydziału określonej ilości paliwa o ściśle ustalonej wartości użytkowej.

Przyjrzyjmy się, jak wygląda to zagadnienie w Związku Radzieckim. Posiada ono tam znacznie szerszy zakres niż u nas, gdyż Związek Radziecki obejmuje wiele Zagłębi Węglowych o ogromnym wachlarzu gatunków węgla. Zagłębia te (Donieckie, Podmoskiewskie, Kuźnieckie, Karaganda i inne) odległe są od siebie częstokroć o tysiące kilometrów, podczas gdy nasze Zagłębia o mniejszym wachlarzu gatunków skupione są w jednym miejscu i tylko jedno z nich, a mianowicie Zagłębie Wałbrzyskie oddalone jest od centrum Zagłębia Śląskiego o przeszło 200 km.

Poza węglem w Związku Radzieckim odgrywają wielką rolę inne paliwa, takie jak: ropa naftowa, drewno i torf. Są okręgi (Morza Czarnego i Kaspijskiego), gdzie ropa naftowa używana jest jako paliwo dla przemysłu i komunikacji. Całe okręgi używają jako paliwa dla celów przemysłu i komunikacji drewna, a torf zajmuje również ważne miejsce w bilansie paliwa. W Polsce natomiast inne paliwa, poza węglem i częściowo gazem ziemnym, nie odgrywają poważniejszej roli, a drewno służy przede wszystkim jako opał domowy na wsi.

Dlatego też w Związku Radzieckim niezmiernie ważne znaczenie mają, nie tylko bilans ogólnopństwowy, ale i bilanse terenowe, a bilanse paliwa obejmują nie wyłącznie węgiel, ale i ropę naftową, drewno, torf, gaz ziemny, łupki itp.

Paliwo umowne

Ze względu na dużą różnorodność gatunków węgla i ważną rolę innych paliw, bilansowanie paliwa nie jest możliwe bez wprowadzenia pojęcia „paliwa umownego”. Za jednostkę paliwa umownego przyjęto takie paliwo, którego 1 kg przy spalaniu daje 7.000 Kal.

Przeliczenie paliwa naturalnego na umowne dokonuje się na podstawie współczynników przeliczenia, które wyrażają stosunek wartości opałowej danego paliwa do 7.000 Kal.

Jeżeli przykładowo dany gatunek węgla posiada wartość opałową 6.500 Kal., to współczynnik przeliczenia na paliwo umowne wyniesie:

$$\frac{6.500}{7.000} = 0,93$$

O ile zakład pracy zużył w określonym czasie:

10 t węgla kowalskiego „T”	współczynnik 0,94
5 t oleju opałowego	” 1,43
15 t torfu	” 0,42
25 m ³ drewna opałowego	” 0,186

— to ogólne zużycie przeliczone na paliwo umowne wyniesie:

$$10 \times 0,94 + 5 \times 1,43 + 15 \times 0,42 + 25 \times 0,186 = 27,5 \text{ t paliwa umownego.}$$

Przeliczenie na paliwo umowne musi być dokonywane na podstawie przeciętnych współ-

czynników ustalonych i zatwierdzonych dla każdego rodzaju paliwa przez „Państwowy Nadzór nad Paliwem” (Gostopnadzor).

Normy zużycia obliczane są w jednostkach paliwa umownego.

Terenowy bilans paliwa — sporządza się dla wszystkich rodzajów paliwa w jednostkach paliwa naturalnego i w przeliczeniu na jednostki paliwa umownego.

Bilanse sporządza się oddzielnie dla każdego okręgu, kraju, dla każdej republiki lub rejonu gospodarczego. Są one podstawą dla określenia nadmiaru lub braku poszczególnych rodzajów paliwa dla danego terenu — zestawienie zaś danych poszczególnych bilansów terenowych pozwala ustalić wzajemne powiązanie poszczególnych terenów w zakresie uzupełnienia braków i racjonalnego wywozu nadwyżek. Część przychodowa bilansu terenowego przedstawia się następująco:

w tonach
paliwa naturalnego
paliwa umownego

1. Zapas paliwa na początek okresu planowania
 - a) w miejscach wydobywania lub produkcji
 - b) u odbiorców
2. Wydobycie lub produkcja paliwa z podziałem na poszczególne Ministerstwa
3. Przywóz z innych terenów
Nazwa terenu _____
” ” itd.
4. Inne dostawy
Wyszczególnienie

Część rozchodowa zawiera:

1. Zużycie paliwa w przemyśle z podziałem na Ministerstwa i poszczególnych odbiorców
2. Zużycie na transport z podziałem na rodzaje transportu
3. Zużycie inne
Wyszczególnienie

4. Wywóz do innych terenów
Nazwa terenu _____

itd.

5. Zapas paliwa na koniec okresu planowania
 - a) w miejscach wydobywania lub produkcji
 - b) u odbiorców.

Bilanse rozdziału paliwa

Bilanse rozdziału paliwa obejmują zasoby paliwa przeznaczone dla rozdziału i ich faktyczny rozdział i sporządzane są dla każdego paliwa oddzielnie.

w tonach

paliwa
naturalnego

paliwa
umownego

1. Wydobycie lub produkcja.
2. Upłynnienie części zapasów.
3. Import.
4. Rozdział z podziałem na Ministerstwa i odbiorców.
5. Na powiększenie zapasów.
6. Eksport.

Ogólny bilans paliwa w skali gospodarki narodowej obejmuje produkcję i wydobycie, zużycie i akumulację różnych rodzajów paliwa w ogólnej gospodarce i jej poszczególnych działach. W połączeniu z bilansami terenowymi daje całkowity obraz gospodarki paliwem.

Schemat ogólnego bilansu paliwa przedstawia się następująco:

	Węgiel	Drzewo opałowe	Torf	Łupki	Olej opałowy	Paliwo dla motorów Diesela	Paliwo motorowe	Gaz ziemny	Inne rodzaje paliwa	Ogółem w paliwie umownym
A. Zasoby										
I. Zapasy na początek okresu spraw.										
Ogółem										
w tym:										
a) w miejscach wydobywania lub produkcji paliwa										
b) u odbiorców										
II. Wydobycie lub produkcja paliwa.										
Ogółem										
w tym wg ważniejszych ministerstw										
III. Import										
IV. Inne wpływy										
Ogółem zasobów										

	Węgiel	Drzewo opałowe	Torf	Łupki	Olej opałowy	Paliwo dla motorów Diesela	Paliwo motorowe	Gaz ziemny	Inne rodzaje paliwa (wskazać jakie)	Ogółem w paliwie umownym
B. Rozchód										
I. Przemysł ogółem										
w tym:										
Elektrownie										
Hutnictwo żelazne										
Hutnictwo nieżelazne										
Budowa maszyn										
Przemysł spożywczy										
Przemysł lekki i włókienniczy										
Inni konsumenci										
II. Transport ogółem										
w tym:										
Transport kolejowy										
Transport wodny										
Transport morski										
III. Inni konsumenci (wskazać jakie np. potrzeby socjalne i t.d.)										
IV. Rozchód na potrzeby własne i straty w miejscach wydobywania, produkcji lub przeróbki paliwa										
V. Eksport										
Ogółem zużyto										
C. Zapasy na koniec okresu sprawozdawczego ogółem										
w tym:										
a) w miejscach wydobywania lub produkcji paliwa,										
b) u odbiorców										

Jak już wspomniano zagadnienie bilansowania i rozdzielnictwa paliw posiada w Związku Radzieckim znacznie szerszy zakres niż u nas. Jeżeli przyjmiemy właściwą skalę i przystosujemy przedstawioną sytuację do naszych warunków, to niektóre zagadnienia, jak na przykład: terenowe bilansowanie paliwa i sporządzanie ogólnych bilansów dla różnych rodzajów

*) Słownik Sprawozchnik Po socjalno - Ekonomicznej Statystyce — Wydawnictwo „Gosplanizdat”.

paliw — tracą swoją wagę. Natomiast na plan pierwszy wysuwają się takie zagadnienia, jak:

1. przyjęcie zasady paliwa umownego,
2. podział węgla na klasy w zależności od wartości opałowej,
3. obliczanie norm zużycia paliwa w jednostkach paliwa umownego,
4. ustalanie sprawozdawczości z zużycia paliwa w odniesieniu do paliwa umownego,
5. uwzględnienie w bilansach materiałowych węgla, przeliczeń na paliwo umowne,
6. rozdzielnictwo na podstawie paliwa umownego.

Zasady przyjęcia paliwa umownego i podziału węgla na klasy zostały uwzględnione w Uchwale Prezydium Rządu z 8 listopada br.

To samo dotyczy norm zużycia paliwa wyrażonych w paliwie umownym.

Planowane normy zużycia węgla, jak również osiągnięte normy w poszczególnych okresach sprawozdawczych winny być obliczane w

jednostkach paliwa umownego. Przychód i rozchód węgla byłyby prowadzone zarówno w jednostkach paliwa naturalnego dla celów magazynowych i księgowych, jak i w przeliczeniu na jednostki paliwa umownego dla celów kontroli zużycia. Ponieważ każdy gatunek węgla będzie posiadał swój współczynnik — przeliczanie paliwa naturalnego na umowne nie nastręczy tu specjalnych trudności. Wszystkie zaś normy i wskaźniki będą odnosiły się stale do jednej i tej samej przeciętnej wartości opałowej paliwa, co da możliwość właściwej oceny postępu technicznego i gospodarki paliwem w zakładach.

Odnosnie ogólnych bilansów materiałowych, to musiałyby być one sporządzane dla poszczególnych asortymentów i klas w jednostkach naturalnych, z przeliczeniem na jednostki paliwa umownego. Bilans taki w rubrykach pionowych przyjmując przykładowo podział na 4 klasy przedstawiałby się następująco:

Lp.	Wyszczególnienie	Miały				Niesortowany				Średni				Gruby				Ogółem w jednostkach paliwa naturalnego	Ogółem w jednostkach paliwa umownego
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
I	PRZYCHÓD z wydobywania krajowego w tym: i td. jak w normalnych bilansach																		

Przyjmuje się tutaj podział węgla na 4 asortymenty: miały, niesortowany, średni i gruby, każdy asortyment na cztery klasy.

Rubryka 19 stanowi sumę rubryk 3—18, zaś rubryka 20 — przeliczenie rubryk 3—18 na paliwo umowne. Przeliczenie to może być dokonane mnożąc, każdą z rubryk 3—18 na właściwy współczynnik przeliczeniowy i sumując je.

W części rozchodowej bilansu ustalenie ogólnego zużycia paliwa dla poszczególnych jednostek dokonywane powinno być globalnie w jednostkach paliwa umownego (rubr. 20), na podstawie wielkości produkcji i normy zużycia — i dopiero po tym dzielone wg potrzeb jednostki na poszczególne asortymenty i klasy w jednostkach naturalnych.

Dla sporządzenia ogólnego bilansu paliwa z uwzględnieniem materiału porównawczego z lat ubiegłych należałoby zastosować inny wzór, gdyż poprzedni posiada zbyt dużą ilość rubryk.

Z wzoru poprzedniego można wykorzystać pozycje globalne tj. rubryki 19 i 20 i sporządzić bilans materiałowy globalny bez rozbicia na asortymenty i klasy, który przykładowo miałby wygląd następujący:

Lp.	Wyszczególnienie	1 9 5 0				1 9 5 1	
		Planowano		Wykonano		Planowano	
		w jedn. naturalnych	w jedn. umownych	w jedn. naturalnych	w jedn. umownych	w jedn. naturalnych	w jedn. umownych
I	R O Z C H Ó D						
1.	Na cele produkcyjne w tym: Ministerstwo						
	C Z P						
	do produkcji						
	produkcja						
	norma zużycia i td.						

Bilans dawałby w części rozchodowej dane porównawcze z roku poprzedniego w cyfrach absolutnych i w postaci norm zużycia, w odniesieniu do paliwa umownego na jednostkę produkcji, tj. dawałby cały właściwy materiał porównawczy do analizy bilansu.

Rozdział paliwa na zasadzie bilansów mógłby być dokonywany w asortymentach i klasach w jednostkach naturalnych, z równoczesnym podaniem wielkości globalnej przydziału w jednostkach paliwa umownego, jako podstawy przydziału.

EDMUND JARANTOWSKI

Gospodarka złomem w świetle uchwały Prezydium Rządu z dnia 14.10.1950 r.

Przy montowaniu organizacji złomowej w Polsce Ludowej niewątpliwie zaistniało pewne junctim pomiędzy przedwojenną Centralą Zakupu Złomu, a powojenną Centralą Złomu i to pomimo różnicy zachodzącej w pochodzeniu masy towarowej, na którą dawniej składał się w 80% złom zagraniczny, podczas gdy od 1945 roku gros surowca pochodzi z kraju. Junctim to polegało na tym, iż zarówno jedna jak i druga organizacja spełniały zasadniczo rolę komitenta w stosunku do dostawców złomu, powierając im na określonych warunkach wysyłkę pewnych ściśle ustalonych partii towaru do odbiorców, w stosunku do których występowały one w roli komisanta, załatwiającego wszelkie czynności handlowe, wynikające z transakcji kupna - sprzedaży.

Organizacja ta przetrwała, z przejawami pewnych odchyłeń, jakie w międzyczasie poddyktowała konieczność życiowa, do końca 1949 roku. Mogła ona utrzymać się przed wojną dlatego, ponieważ złom krajowy, jak już na wstępie powiedziano, nie odgrywał prawie żadnej roli, zaś złom zagraniczny przychodził w stanie gotowym do wsadu; po wojnie zaś dostawcami do końca 1949 r. byli przeważnie kupcy prywatni, którzy w dużej części czerpali z masy złomu powojennego, nie wymagającego przerobu, większe sztuki cięli na miejscu palnikiem, zaś złom lekki kierowali do hut wyposażonych w paczkarki.

Z początkiem 1950 r. zaszła w dotychczasowym układzie zasadnicza zmiana, polegająca na całkowitym uspołecznieniu sieci zbiorczej, przez co Centrala Złomu z konieczności przejść musiała z działalności wyłącznie handlowej do czynności sui generis produkcyjnych. Okazało się bowiem iż sieć społeczna, zwłaszcza Centrala Rolnicza Spółdzielni „Samopomoc Chłopska“, dostatecznie przygotowana jest do skupu masy towarowej, natomiast nie zawsze podołać może przeróbce tej masy. Nastawienie sieci zbiorczej na te czynności byłoby niecelowe, gdyż pociągnęłoby za sobą konieczność dublowania inwestycji, które z biegiem czasu mogłyby się okazać w tej ilości nierealne. Komercja przerobu natomiast w ręku jednej instytucji, jaką jest Centrala Złomu, pociąga za sobą, poza racjonalnym uszeregowaniem agregatów, właściwe ich wykorzystanie oraz fachową

obsługę. Przejęcie przez Centralę Złomu, w coraz większym stopniu, przerobu złomu, jest również z tego powodu konieczne, iż pozwoli na racjonalne gospodarowanie tym surowcem i właściwe dysponowanie nim. Faktem bowiem jest, że huty mają ograniczone możliwości przepustowości wagonów i każda nieregularność w dostawie powoduje poważne perturbacje transportowe, które zwłaszcza są dotkliwe przy artykułach masowego obrotu, do których należy m. in. złom. Regularność ta nie może być osiągnięta, jeżeli poszczególne wagony muszą być dysponowane z dziesiątków ośrodków, które notabene zajmują się złomem poza ich normalną czynnością produkcyjną. Ośrodki te, nie mające dostatecznej ilości fachowców w zakresie złomu, przeprowadzają niewłaściwie załadunek materiału, na skutek czego w hutach powstają dodatkowe czynności, które je niepotrzebnie odrywają od właściwych funkcji produkcyjnych, względnie też nieodpowiednie huty otrzymują nieodpowiedni materiał, który albo dodatkowo musi być przedyrgowany, albo zużywany jest przez nie ze szkodą dla całości gospodarki materiałowej. Trudnościom tym zapobiec mogą jedynie uruchomione w ramach Centrali Złomu zakłady przerobcze, które również przejmą od hut zainstalowane tam jeszcze przed wojną, a nie odpowiadające dzisiejszej sytuacji, paczkarki do hydraulicznego prasowania złomu lekkiego.

Powyższy podział funkcji znalazł swój wyraz w Uchwale Prezydium Rządu z dnia 14.10.1950 r., która przewiduje utworzenie przez Centralę Złomu odpowiedniej ilości zakładów przemysłowych do przerobu złomu, celem zajęcia się klasyfikacją, segregacją i dostosowaniem złomu do potrzeb bezpośrednich konsumentów.

\ Zbiórka i dostawa złomu, jako surowca niezbędnego dla hutnictwa, w warunkach socjalistycznej gospodarki, przestała w świetle tej Uchwały być troską jedynie Centrali Złomu, ale stała się zagadnieniem, które realizować musi całe społeczeństwo. Każdy bowiem obywatel jest we władaniu większej lub mniejszej ilości tego dobra gospodarczego i przyczynić się może dzięki temu, iż na odcinku swego własnego gospodarstwa zbierze posiadany złom lub na odcinku swego warsztatu pracy zorga-

nizuje skrzętne jego gromadzenie i sukcesywną dostawę, do zwiększenia rezerw krajowych tego surowca, a co za tym idzie — do zmniejszenia importu złomu i wywozu dewiz, tak bardzo nam potrzebnych dla celów inwestycyjnych. Stąd też Uchwała Prezydium Rządu nakłada na wszystkich Ministrów obowiązek zajęcia się tym zagadnieniem i wydania zarządzeń, ażeby wszystkie podległe im jednostki gospodarki uspołecznionej dostarczyły Centrali Złomu ustalone z góry ilości złomu stalowego i żeliwnego. Wobec tego iż, przy złomie w grę wchodzi poważne ilości, które absorbują kolosalną masę środków transportowych, przewożącą możliwości Centrali Złomu, Uchwała przewiduje, iż złom musi być dostarczony przez te jednostki we własnym zakresie pod wskazanym przez Centralę Złomu adresem. Z uwagi na operowanie dużą masą towaru, przewożenie której do zakładów przerobu Centrali Złomu w całości byłoby niecelowe i na razie nierealne, w Uchwale postanowiono, że jednostki gospodarki uspołecznionej posiadające większy bieżący odpad, których wykaz zostanie ustalony przez Ministra Przemysłu Ciężkiego, zobowiązane są dostarczyć złom wskazanym przez Centralę Złomu odbiorcom, w postaci gotowej do bezpośredniego zużycia. W wykonaniu tej Uchwały Minister Przemysłu Ciężkiego zarządził z dnia 30.11.1950 r., jak również w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Ciężkiego inni właściwi Ministrowie oddzielnymi zarządzeniami ustalili przedsiębiorstwa, które winny dostarczać złom gotowy do wsadu loco wagon, bezpośrednio do hut, wskazanych przez Centralę Złomu. Zarządzenia te przewidują również sposób opracowania planów zbiórki i dostawy złomu żeliwnego i stalowego. Przy opracowaniu tych planów kładzie się duży nacisk na równomierność dostaw w ciągu całego roku, a to celem uniknięcia zaburzeń transportowych i produkcyjnych w hutach względnie zakładach przerobczych Centrali Złomu. Z uwagi na szczególne przeciążenie taboru kolejowego w IV kwartale roku, dostawy te w tym okresie winny być odpowiednio mniejsze.

Sposób i warunki dostawy złomu stalowego, zarówno niestopowego jak i stopowego, do hut, reguluje wydana w listopadzie 1950 r., a obowiązująca od 1.1.1951 roku norma hutnicza CZPH — TS — 650 — która przewiduje odmienną klasyfikację złomu stalowego, aniżeli

miało to miejsce dotychczas. Odnosnie złomu żeliwnego w klasyfikacji nie zaszły żadne zmiany i nadal obowiązuje podział tego złomu podany w obowiązujących cennikach.

Sposób zbierania, sortowania, przechowywania, przeróbki, znakowania, zaofiarowania i wysyłki złomu stalowego niestopowego i stopowego, żeliwnego, metali nieżelaznych i ich stopów oraz popiołów, zgaru, zendry i innych odpadków użytkowych zawierających metal, w zakładach przemysłowych ureguje w szczególności przewidywane w najbliższym czasie zarządzenie władz nadrzędnych. Ważną rzeczą bowiem dla ogólnej gospodarki jest, ażeby nie tylko zostały osiągnięte pozytywne wyniki odnośnie ilości odpadków, ale również pozyskane zostały te składniki, które najbardziej przydatne są dla właściwego konsumenta. Marnotrawstwo na tym odcinku jest jeszcze zbyt duże, gdyż wskutek niewłaściwej segregacji w miejscu powstawania złomu przepadają cenne dla hut jakościowe domieszki stopowe, mieszane są różne gatunki złomu metali nieżelaznych, powodując dodatkowe bardzo poważne koszty w ich oddzielaniu itp.

Uchwała Prezydium Rządu z dnia 14.10.1950 r. przewiduje regulację dostaw przez urzędy państwowe oraz przedsiębiorstwa gospodarki uspołecznionej jedynie odnośnie złomu stalowego i żeliwnego. Przedmiotem oddzielnego rozpracowania będzie planowanie odpadków użytecznych metali nieżelaznych i ich stopów.

Ponieważ zakłady przeróbki złomu tworzone będą według układu linii kolejowych, następuje z dniem 1.1.1951 r. nowy terytorialny podział działalności dotychczasowych Zbiornic Centrali Złomu, które w przekształconej formie nadal na wyznaczonym im terenie czuwać będą nad realizacją dostaw złomu, przez zobowiązane Uchwałą urzędy państwowe oraz przedsiębiorstwa gospodarki uspołecznionej, jego odbiorem i rozliczeniem.

Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministrem Finansów upoważnia cyt. Uchwała do premiowania, w ramach kredytów przeznaczonych w budżecie względnie w planach finansowych na nagrody i prace zleczone, tych pracowników właściwych Ministrów i jednostek gospodarki uspołecznionej, którzy wyróżnili się przy organizowaniu i wykonaniu dostaw złomu.

Magazynowe normatywy zapasów drewna

Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG wydał w dniu 22.12.1950 r. pismo okólne Nr 29, znak BI/UR-05, którego treść podajemy poniżej.

Uchwałą Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 14 października 1949 r. została wszczęta akcja stosowania oszczędności drewna w poszczególnych dziedzinach gospodarki narodowej („Monitor Polski” z dnia 17 grudnia 1949 r., Nr A-99).

W związku z tą akcją zostały komisyjnie, z udziałem zainteresowanych resortów, opracowane załączone

przy niniejszym „Magazynowe normatywy zapasów drewna”.

Zaleca się, aby Ministerstwa (Urzędy Centralne) wydały podległym jednostkom administracyjnym i gospodarczym zarządzenia co do przestrzegania ustalonych normatywów oraz dokonania korekty operatywnych (okresowych) planów zaopatrzenia w roku 1951.

W przypadkach uzasadnionych wyraźnie niekorzystnym położeniem przedsiębiorstwa w stosunku do rejonu dostaw lub wyraźnie odrębną specyfiką zadań

przedsiębiorstwa zalecane normatywy mogą ulegać odpowiednim nieznaczny zmianom. Zmiany te wymagają decyzji Ministerstwa (Urzędu Centralnego).

Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych prosi o bieżące nadsyłanie odbitek zarządzeń wydanych w tej sprawie.

Załącznik do pisma okólnego Nr 29
z dn. 22.XII.50, znak BI/UR-05.

Spotęgowane tempo rozwoju gospodarki narodowej wymaga coraz większych ilości surowca drzewnego dla zaspokojenia jej potrzeb. Zbilansowanie zapotrzebowania na drewno z naturalnym przyrostem masy drzewnej, który to przyrost w Polsce kształtuje się poniżej poziomu w innych krajach europejskich, jest zadaniem, które musi być pomyślnie rozwiązane. Po stronie przychodu surowca administracja leśna czyni wszystko od niej zależne, aby powiększyć przyrost grubizny, po stronie zaś rozchodu — budownictwo przemysłowe i mieszkaniowe, kopalnictwo, meblarstwo, nie zważając swoich planów produkcyjnych — muszą także czynić wszystko od nich zależne, aby dążyć do największych oszczędności w zużyciu drewna użytkowego, do wyeliminowania w procesach produkcyjnych wszelkiego marnotrawstwa.

Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego, wychodząc z powyższych założeń, po przeprowadzeniu szczegółowych badań ustaliła niżej podany wykaz normatywów zapasów drewna, obowiązujący wszystkie zakłady gospodarki uspołecznionej, zużywające drewno na cele produkcyjne. Są to normatywy czasowe wyrażone w dniach.

Przyjęte już w planach zaopatrzenia na rok 1951 normatywy dla poszczególnych gałęzi przemysłu i dla nielicznych asortymentów zostały ustalone tymczasowo w trybie doraźnym i miały stanowić bazę do konstrukcji planu zaopatrzenia w drewno na rok 1951. Obecnie sporządzony wykaz normatywów został dokładnie opracowany i uwzględnia on niemal wszystkie elementy, które mogą wpływać na ich wysokość.

Założenia Planu 6-letniego wymagają wnikliwej rewizji dotychczasowego stosunku czynników gospodarczych do gospodarki drewnem, która w wielu wypadkach, często też w zakładach przemysłu kluczowego, pozostawiała wiele do życzenia pod względem racjonalnego magazynowania i gromadzenia zapasów.

Zadania i cele normatywów zapasu drewna

Ustalone przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego magazynowe normatywy zapasów drewna mają na celu:

- a) Uporządkowanie gospodarki drewnem w zakładach produkcyjnych i utrzymanie zapasów w granicach niezbędnych dla zabezpieczenia ciągłości produkcji.
- b) Ułatwienie planowania w skali krajowej zapotrzebowania i dystrybucji.
- c) Zmniejszenie deficytowości drewna przez wykazywanie nadmiarów w stosunku do obowiązujących normatywów i zagospodarowania zbędnych dla zakładu ilości.

Dla ułatwienia orientacji normatywy ustalono w odniesieniu do poszczególnych pozycji branży XXII „Wykazu artykułów dla planowania zaopatrzenia” z uwzględnieniem celu zużycia danego sortymentu.

Okresy sezonowania drewna

Normatywy zapasu drewna są bardziej skomplikowane od normatywów zapasów innych materiałów, gdzie w rachubę wchodzi tylko zapas minimalny i cykl dostaw. Przy ustaleniu normatywów zapasów drewna należy dodatkowo wziąć pod uwagę okres sezonowania drewna, tj. okres, w którym zachodzi w drewnie proces technologiczny, po czym może być ono wprowadzone do produkcji. Okres sezonowania jest

uzależniony od rodzaju drewna, sortymentu oraz zużycia. Na okres sezonowania może również wpłynąć okres pozyskania tarcicy, jej sposób składowania względnie długość cyklu produkcyjnego, w którym tarcica ta jest zużywana. Ponadto okres ten może być bardzo poważnie skrócony przez stosowanie mechanicznego suszenia, co z kolei wiąże się z przelotnością suszarń w danej gałęzi przemysłu i ich wyposażeniem technicznym.

Ustalając normatywy, wzięto pod uwagę zabezpieczenie ciągłości produkcji oraz odpowiedniej jej jakości.

Ponieważ dystrybutorem drewna jest „Paged”, który w myśl istniejących zarządzeń jest obowiązany dostarczać tarcicę załadowczo-suchą, również i ten moment uwzględniono przy ustalaniu normatywów.

Surowiec tartaczny i kopalniany

Normatywy zostały ustalone w odniesieniu do drewna w stanie przerobionym, to jest tarcicy i wszystkich innych sortymentów, stanowiących dla odbiorcy materiał do produkcji, natomiast w odniesieniu do surowca, który ma być poddany przeróbce, ustalony normatyw stanowi zapas minimalny — początkowy, którym winien dysponować zakład przed przystąpieniem do produkcji. Dotyczy to w pierwszym rzędzie surowca tartaczego i kopalnianego. Ponieważ pozyskanie surowca jest dokonywane w okresie zimowym i przydział roczny jest jednorazowy, wskazane jest, by jak najszybciej, jak największa ilość surowca znalazła się na tartakach i, ze względu na jakość otrzymywanego z przetarcia materiału, w możliwie najkrótszym terminie została przetarta. Zapas początkowy, w wysokości 60 dni, ma na celu właściwą i oszczędną manipulację surowcem.

Zapasy specjalne na 1951 rok

Wobec konieczności utrzymania zapasu, w niektórych sortymentach na poziomie wyższym, aniżeli tego wymagają potrzeby produkcji, ustalono dodatkowo, obok zapasu magazynowanego, zapas specjalny na 1951 rok.

Zapasy specjalne zostały wprowadzone w wypadkach nagromadzenia się nadmiernych ilości pewnych sortymentów na składnicach leśnych, a które mają zastosowanie tylko w jednej gałęzi przemysłu lub też w wypadkach, gdy usprawnienia techniczne będą wprowadzone w latach późniejszych. Na specjalną uwagę zasługuje względnie niski normatyw tarcicy na stolarkę budowlaną. Przy ustalaniu normatywu kierowano się stosunkowo bardzo dużym zużyciem tych sortymentów, które w większości są zużywane na stolarkę, i wybitną deficytowością tych sortymentów. W tym stanie rzeczy najwłaściwszym wyjściem z sytuacji było wykorzystanie suszarń, w pierwszym rzędzie na tarcicę do produkcji stolarki, co pozwoliło wydatnie ograniczyć normatyw tych sortymentów tarcicy.

Sezonowe zwiększenie zapasów nie wymaga omówienia — ponieważ drewno należy do ładunków masowych w okresie przewozu płodów rolnych, tj. w październiku i listopadzie zapasy mogą ulec pewnemu zwiększeniu.

Rodzaj drewna i cel jego zużycia

Drewno i jego półfabrykaty należą do surowców, mających zastosowanie niemal we wszystkich gałęziach produkcji, bądź to jako materiał podstawowy lub też pomocniczy, dlatego też ujęcie wszelkich możliwych celów zużycia w odniesieniu do wszystkich sortymentów, zaciemniłoby tylko przejrzystość wykazu normatywów. Ustalone normatywy dotyczą zasadniczych celów w danym sortymencie i inne, nie ujęte wykazem, rodzaje celów zużycia należy podciągnąć pod pokrewną pozycję. Jeżeli określony rodzaj zużywanego surowca ma zdeklarowany w swej nazwie jednolity cel zużycia lub wachlarz zużycia byłby zbyt szeroki i drobiazgowy, cel zużycia nie jest podawany w rubryce „cel zużycia”. Początkowe zamierzenia wprowadzenia dwojakich normatywów, a mia-

nowicie: z pozyskania własnego i dostaw z zewnątrz, zostały zaniechane z uwagi na trudności kontroli w ten sposób ujętych zapasów, przy obecnym stanie i systemie prowadzenia kartotek materiałowych.

Warunki doskonalenia i zmniejszania normatywów

W zakończeniu należy podkreślić, że ustalonych normatywów nie należy traktować jako ostatecznych;

bazą, na której ustalono normatywy, były realne możliwości chwili obecnej, dlatego też winny być one co roku poddawane rewizji w kierunku ich zmniejszenia. Czynniki, które będą miały decydujący wpływ na zmniejszenie normatywów, są: postęp techniczny, rozbudowa suszarni i lepsze ich wyposażenie, umowy planowe, regularność dostaw i zwiększenie ich częstotliwości oraz skrócenie okresu eksploatacji, wywozu i przetarcia surowca.

Lp.	Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normatyw zapasu w dniach	Zapasy specjalny na r. 1951 w dniach
A. DREWNO IGLASTE				
	Surowiec tartaczny			
1	sosnowy	materiały tarte	60	—
2	świerkowy i jodłowy	materiały tarte	60	—
a		na beczki	60	—
3	modrzewiowy	materiały tarte	60	—
4	Surowiec iglasty poniżej 3 kl. jakości i postrzelany	—	30	—
	Surowiec łuszczarski			
5	sosnowy	obłogi, sklejki	60	—
6	świerkowy	obłogi, sklejki	60	—
7	Surowiec zapalczany świer- kowy	—	60	—
8	Surowiec na pale portowe	—	60	—
	Surowiec			
9	na pralnie	—	60	—
10	na materiały ciosane	—	60	—
11	na słupy chmielarskie	—	60	—
12	na słupy teletechniczne i energe- tyczne	—	60	—
13	kopalniakowy — dłużące kopalnia- kowe	stemple kopalniane	30	—
a		rusztowania i stemplowanie robót betonowych	45	—
b		umocnienia wykopów i słupy ogro- dzeniowe	45	—
14	kopalniakowe — króciaki	stemple kopalniane	30	—
a		rusztowania i stemplowanie robót betonowych	45	—
b		umocnienia wykopów i słupy ogro- dzeniowe	45	—
15	Zerdzie	umocnienia wykopów i słupy ogro- dzeniowe	45	—
16	Szczapy i wałki użytkowe	welna drzewna	45	—
a		podkłady wąskotorowe	45	—
17	Szczapy i wałki opał.	—	45	—
18	Egzoty iglaste	materiały tarte	60	—
a		obłogi, sklejki	60	—
	Materiały przerobione iglaste			
19	słupy znormalizowane	—	60	—
a	chmielarskie	—	110	—
b	teletechniczne	—	120	—
c	energetyczne	—	120	—
20	słupy nieznormalizowane teletech- niczne	—	110	—
a	energetyczne	—	120	60
21	papierówka biała	—	120	60
22	papierówka czerwona	—	90	—
23	stemple kopalniane	—		

Lp.	Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normatyw zapasu w dniach	Zapas specjalny na r. 1951 w dniach
B. DREWNO LIŚCIASTE				
Surowiec tartaczny				
24	dębowy	materiały tarte	60	—
25	jesionowy	" "	60	—
26	bukowy	" "	60	—
27	olchowy	" "	60	—
28	brzozowy	" "	60	—
29	wiąz brzost	" "	60	—
30	grabowy	" "	60	—
31	klon/jawor	" "	60	—
32	topolowy	" "	60	—
33	lipowy	" "	60	—
34	innych rodzajów drzew liściastych	" "	60	—
35	postrzelany	" "	60	—
Surowiec okleinowy				
36	dębowy	produkcja oklein	60	—
37	jesionowy	" "	60	—
38	bukowy	" "	60	—
39	inny krajowy	" "	60	—
40	egzotyczny	" "	60	—
Surowiec łuszczarski				
41	olchowy	obłogi, sklejki	60	—
42	brzozowy	" "	60	—
43	bukowy	" "	60	—
44	inny krajowy	" "	60	—
45	egzotyczny	" "	60	—
46	Surowiec brzozowy do pro- dukcji taśmy kołczarskiej	—	30	—
Surowiec zapalczany				
47	osikowy	—	60	—
48	brzozowy	—	60	—
49	olchowy	—	60	—
50	topolowy	—	60	—
51	bukowy	—	60	—
52	lipowy	—	60	—
Surowiec na szpulki				
53	brzozowy	—	60	—
54	olchowy	—	60	—
55	Surowiec dębowy na materia- ły ciosane, łupane i kłute	bindra, szprychy	30	—
Surowiec dębowy				
56	na kierownice szybowe	—	60	—
57	na cele skutnicze	—	60	—
58	na pralnie dla przemysłu włókienni- czego	—	60	—
59	Surowiec bukowy na pral- nice dla przemysłu włó- kienniczego	—	60	—
60	Zerdzie	—	60	—
61	Szczapy i wałki użytkowe	—	45	—
	Szczapy i wałki do chemicz- nej przeróbki drewna	—	—	—
62	brzoza	—	180	—
63	buk	—	180	—
64	grab	—	180	—

Lp.	Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normatyw zapasu w dniach	Zapas specjalny na r. 1951 w dniach
65	Szczapy i wałki do produkcji ekstraktów garbnikowych — dąb	—	60	—
66	papierówka liściasta	—	120	60
67	Szczapy i wałki opałowe	—	60	—
68	Egzoty liściaste tartaczne	materiały tarte	60	—
	Materiały przerobione liściaste			
69	bindra	beczki	360	—
70	szprychy (stan surowy)	szprychy	360	—
71	gonty	—	90	—
C. MATERIAŁY TARTE Z DREWNA DRZEW IGLASTYCH				
72	Tarcica nieobrzynana Kl. I/III	budowa wież wiertniczych	90	—
a		duże modele — hutnictwo	150	—
b		stolarka budowlana	180	—
c		obudowa i części maszyn rolniczych, włókienniczych i przyrządów optycznych	210	—
d		skrzynki do modeli dla przemysłu obrabiarkowego	210	—
e		meble stolarskie	210	—
f		kadzie papiernicze	300	—
g		urządzenia wewnątrz	300	—
h		sprzęt sportowy	300	—
i		drabiny strażackie	300	—
73	Kl. IV	budowa wież wiertniczych	90	—
a		duże modele — hutnictwo	150	—
b		stolarka budowlana	180	—
c		meble stolarskie	240	—
d		kadzie papiernicze	240	—
e		urządzenia wewnątrz	240	—
74	Kl. V/VI	skrzynie grubościenne	45	—
a		plyty stolarskie	45	—
b		galanteria drzewna	45	—
c		budowlane roboty pomocnicze	60	—
d		meble kuchenne	120	—
	Tarcica lotnicza			
75	Kl. I/II	—	360	—
76	Kl. III	—	360	—
77	Tarcica hubiasta	meble fornierowane	120	—
a		stolarka budowlana	120	—
b		plyty stolarskie	120	—
77—U	Króciaki nieobrzynane od 1 m wzwyż — kl. I/III	stolarka budowlana	180	—
78	Deski okorkowe	kopalnictwo	45	—
a		opakowania	45	—
b		daszkowanie	45	—
c		zastawy przeciwśnieżne	45	—
d		szałowania	60	—
e		ogrodzenia (budownictwo)	60	—

Lp.	Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normatyw zapasu w dniach	Zapas specjalny na r. 1951 w dniach
79	Tarcica obrzynana deski deski równoległe obrzyn. Kl. I/II	stolarka budowlana	180	—
a		meble stolarskie	240	—
b		kadzie papiernicze	300	—
c		urządzenia wnętrz	300	—
d		sprzęt sportowy	300	—
e		drabiny na rusztowania	300	—
80	Kl. III/IV	opakowania, skrzynie	45	—
a		elementy rusztowań	60	—
b		szalowania odpowiedzialne	60	—
c		stolarka budowlana	180	—
d		sprzęt transportowy (kolej, samocho- chody, wozy)	180	—
e		meble stolarskie	210	—
f		urządzenia wnętrz	210	—
g		przemysł okrętowy (przegrody, pod- łogi)	210	—
h		sprzęt szkolny	210	—
81	Kl. V	opakowania, skrzynie	45	—
a		budownictwo, ślepe sufity i podłogi, wiązania, rusztowania, szalowanie ścian, konstrukcje dachowe	60	—
81—U	Kl. VI	budownictwo; szalowania robót be- tonowych, cele pomocnicze	60	—
82	bale równoległe obrzynane Kl. I/II	budowa wież wiertniczych	90	—
a		duże modele hutnicze	150	—
b		stolarka budowlana	180	—
c		obudowa części maszyn rolniczych	210	—
d		meble stolarskie	300	—
e		kadzie papiernicze	300	—
f		urządzenia wnętrz	300	—
g		sprzęt sportowy	300	—
h		drabiny na rusztowania	300	—
i		drabiny strażackie	300	—
83	Kl. III/IV	umocnienia wykopów	60	—
a		nawierzchnie na mosty	60	—
b		elementy rusztowań	60	—
c		stolarka budowlana	180	—
d		sprzęt transportowy (kolej, samocho- dy, wozy)	180	—
e		meble stolarskie	210	—
f		urządzenia wnętrz	210	—
g		przemysł okrętowy (przegrody)	210	—
h		sprzęt szkolny	210	—
84	Kl. V	budownictwo — ślepe sufity i podłogi, wiązania, rusztowania, szalowa- nie ścian, konstrukcje dachowe, umocnienia wykopów, nawierzchnie na mosty, elementy rusztowań, le- gaty podłogowe	60	—
85	Kl. zp. p.	budownictwo — ślepe sufity i pod- łogi, wiązania, rusztowania, szalo- wanie ścian, konstrukcje dachowe	60	—
a		stolarka budowlana	180	—
b		sprzęt transportowy (kolej, samocho- dy, wozy)	180	—

Lp.	Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normatywny zapas w dniach	Zapas specjalny na r. 1951 w dniach
c	Kl. zp. p	meble stolarskie	210	—
d		urządzenia wnętrz	210	—
e		przemysł okrętowy (przegrody)	210	—
f		sprzęt szkolny	210	—
85—U	Kl. VI	budownictwo — szalowanie robót betonowych, cele pomocnicze	60	—
	łaty, listwy			
86	Kl. III/IV	budownictwo żeberkowanie, zastawy,łaty dachowe, elementy rusztowań	60	—
a		ościeżnice drzwiowe, listwy przyścienne	180	—
87—U	Kl. VI	łaty dachowe	60	—
	krawędziaki i belki			
88	Kl. III/IV	wiązania dachowe	60	—
89	Kl. V	wiązania dachowe, legary pod podłogi	60	—
90	Kl. zp. p.	opakowanie szyn	25	—
a		wiązania dachowe, legary pod podłogi	60	—
b		rusztowania	60	—
c		wieże wyciągowe	60	—
91	Kl. VI	opakowania szyn	25	—
a		legary pod podłogi	60	—
b		rusztowania	60	—
c		wieże wyciągowe	60	—
	Króciaki od 1 — 2,4 m			
92	Kl. I II	stolarka budowlana	180	—
a		obudowa i części maszyn rolniczych, włókienniczych, przyrządów optycznych oraz skrzynki do modeli dla przemysłu obrabiarkowego	210	—
b		meble stolarskie	260	—
c		kadzie papiernicze	300	—
d		urządzenia wnętrz	300	—
e		sprzęt sportowy	300	—
93	Kl. III/IV	opakowania, skrzynie	45	—
a		szalowania odpowiedzialne	60	—
b		stolarka budowlana	180	—
c		sprzęt transportowy (kolej, samochody, wozy)	180	—
d		meble stolarskie	210	—
e		urządzenia wnętrz	210	—
f		przemysł okrętowy (przegrody)	210	—
g		sprzęt szkolny	210	—
94	Kl. V	budownictwo, ślepe sufity i podłogi, wiązania, rusztowania, szalowanie ścian, konstrukcje dachowe	60	—
95	Kl. zp. p.	opakowania skrzynie	45	—
a		budownictwo — ślepe sufity i podłogi, wiązania, rusztowania, szalowanie ścian, konstrukcje dachowe	60	—
b		stolarka budowlana	180	—
c		meble stolarskie	210	—
d		urządzenia wnętrz	210	—
e		tabor transportowy (kolej, samochody, wozy)	210	—

Lp.	Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normatyw zapasu w dniach	Zapasy specjalny na r. 1951 w dniach
f	Kl. zp, p.	przemysł okrętowy (przegr.)	210	—
g		sprzęt szkolny	210	—
96	Kl. VI	szalowanie robót betonowych cele po- mocnicze	60	—
97	materiały najkrótsze od 0,4—0,9 m	taburety, płyty stolarskie, galanteria drzewna, zabawki	45	—
98	Podłógówka szorstka	—	180	—
98-U	Podłógówka strugana	—	90	—
99	Wagonówka i warsztatówka	—	180	—
100	Podkłady n/torowe	—	120	—
101	Podroziejdnice n/torowe	—	120	—
102	Mostownice n/torowe	—	120	—
103	Podkłady w/torowe	—	90	—
104	Podroziejdnice w/torowe	—	90	—
105	Mostownice w/torowe	—	90	—
106	Tarcica skutnicza	—	360	180
107	Tarcica portowa	—	300	—
108	Kierownice kopalniane	—	90	—
109	Połowice z drzew iglastych	kopalnictwo	90	—
D. MATERIAŁY TARTE Z DREWNA DRZEW LIŚCIASTYCH				
Dąb				
110	tarcica nieobrzynana			
	Kl. I/II	meble stolarskie	720	—
a		urządzenia wnętrz	720	—
		szlachetna stolarka budowl.	720	—
b		meble stolarskie	540	—
		elementy mebli fornierowanych	540	—
111	Kl. III	urządzenia wnętrz	540	—
		szlachetna stolarka budowlana	540	—
a		beczki na przetwory tłuszczowe		
b		z wyjątkiem masła	540	—
c		części wozów	540	—
d		galanteria drzewna	180	—
e		jak w poz. 111, a,b,c,d,e,	360	—
112	Kl. IV	fryzy	45	—
a			900	—
113	deski fryzowe Kl. III/IV			
114	tarcica n/o skutnicza			
	deski i bale obrzynane			
115	Kl. I/II	jak w poz. 111 a,b,c,	720	—
116	Kl. III	jak w poz. 111 a,b,c,e,	540	—
117	krawędziaki i belki	części maszyn rolniczych	540	—
a		dyszle do wozów	540	—
118	fryzy	deszczulki posadzkowe	180	60
	tarcica obrzynana			
119	Kl. I/II	jak w poz. 111, a,b,c	720	—
	tarcica skutnicza			
120	Kl. I/II	budowa kutrów, łodzi	900	—
121	Kl. III	jak w poz. 120	900	—
122	kierownice szybowe	kopalnictwo	143	—
123	łaty, graniaki, listwy	konstrukcje samochodowe, wagony osob. (wnętrza)	360	—
124	inne sortymenty specjal.			
Jesion				
125	tarcica nieobrzynana			
	Kl. III	meble stolarskie	720	—
a		stolarka budowlana — zabyt	720	—
b		urządzenia wnętrz	720	—
c		przyrządy sportowe	720	—

Lp.	Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normatyw zapasu w dniach	Zapasy specjalny na r. 1951 w dniach
d	Kl. I/II	bosaki, wiosła, nartu	720	—
e		sprzęt pomiarowy i statywy do przy- rządów optyczn.	720	—
126	Kl. III	jak w poz. 125 i 125a, b, c, d, e,	720	—
127	Kl. IV	jak w poz. 125	360	—
a		części maszyn i wozów	360	—
128	deski fryzowe	fryzy	45	—
129	fryzy	deszczółki posadzkowe	180	60
130	inne sortymenty specjal.	—	—	—
	B u k			
	tarcica nieobrzynana			
131	Kl. I/II	łaty na meble gięte	180	—
a		części maszyn	240	—
b		wnętrza wagonów osob.	270	—
c		beczki na masło	270	—
d		sprzęt łowiecki	360	—
e		sprzęt sportowy	540	—
f		modele odlewnicze	540	—
g		meble stolarskie	720	—
h		urządzenia wnętrz	720	—
132	Kl. III	jak w poz. 131 i 131a	180	—
a		sedesy	180	—
b		jak w poz. 131b	270	—
c		drewno narzędziowe	360	—
d		jak w poz. 131e, f, g, h	540	—
133	Kl. IV	przedmioty gospod. domowego	90	—
a		galanteria drewna	180	—
b		jak w poz. 131-g (elementy), 132-a, c	180	—
134	deski fryzowe	fryzy	45	—
	deski i bale obrzynane			
135	Kl. I/II	części maszyn	240	—
a		elementy taboru transport. (wagony kolej, tramwaj., samochody)	270	—
b		sprzęt łowiecki	360	—
136	Kl. III	jak w poz. 135 i 135-a, b	240	—
137	fryzy	deszczółki posadzkowe	180	—
138	łaty i graniaki	jak w poz. 135-a	270	—
139	inne sortymenty specjal.	—	—	—
	O l c h a			
	tarcica nieobrzynana			
140	Kl. I/II	protezy	90	—
a		ołówki	90	—
b		szpunty do beczek	90	—
c		szpule tekstylne	180	—
d		modele odlewnicze	360	—
e		sprzęt kreślarski	540	—
141	Kl. III	jak w poz. 140 i 140-a, b	90	—
a		sprzęt szkolny	90	—
b		drewno narzędziowe	90	—
c		elementy do wózków dzieci.	90	—
d		jak w poz. 140-c	180	—
e		jak w poz. 140-d	360	—

Lp.		Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normatyw zapasu w dniach	Zapasy specjalny na r. 1951 w dniach
141	f	Kl. III	elementy do mebli	360	—
	g		jak w poz. 140-e	540	—
	h		skrzynki do sprzętu laborat.	540	—
142		Kl. IV	jak w poz. 140-b, 141-a,b,c	90	—
	a		przedmioty gospod. domowego	90	—
	b		galanteria i zabawki	90	—
	c		jak w poz. 140-c i 141-f	180	—
143		sortymenty specjalne	—	—	—
		Brzoza			—
		tarcica nieobrzynana			—
144		Kl. I/II	protezy	90	+
	a		sprzęt pożarniczy	90	+
	b		sprzęt mierniczy	180	+
	c		modele odlewnicze	360	180
	d		meble stylowe	540	—
	e		szlachetna stolarka bud.	540	—
	f		urządzenia wnętrz	540	—
145		Kl. III	jak w poz. 144	90	+
	a		części wozów	90	+
	b		drewno narzędziowe	90	+
	c		szpule tekstylne i do nici	180	+
	d		części do maszyn	180	—
	e		skrzynki na sprzęt optyczny i mierni- czy	180	—
	f		skrzynki radiowe	180	+
	g		sprzęt szkolny (większy)	180	+
	h		jak w poz. 144-c	360	180
	i		jak w poz. 144-d,e,f	540	+
146		Kl. IV	części do maszyn	90	+
	a		przedmioty gospod. domowego	90	+
	b		galanteria i zabawki	90	+
	c		jak w poz. 145-a	90	+
	d		elementy mebli	180	+
	e		jak w poz. 145-e,f,g	180	+
147		sortymenty specjalne	—	—	—
		Wiąz/Brzost			—
		tarcica nieobrzynana			—
148		Kl. I/II	części wozów	180	—
	a		elementy mebli stolarskich	540	—
	b		modele odlewnicze—precyz.	540	—
	c		modele maszynowe	540	—
	d		części i elementy maszyn	540	—
	e		drewno narzędziowe	540	—
149		Kl. III	fryzy	90	+
	a		jak w poz. 148	180	+
	b		jak w poz. 148-a,b,c,d,e	540	+
150		Kl. IV	jak w poz. 149	90	—
	a		jak w poz. 148 i 148-e	180	—
	b		jak w poz. 148-a,b,c,d	540	—
	c		skrzynki na sprzęt optycz.	540	—
151		sortymenty specjalne	cele skutnicze (części podwodne)	720	—
		Grab			—
		tarcica nieobrzynana			—
152		Kl. I/II	modele odlewnicze—precyzyj.	540	—
	a		modele maszynowe	540	+
	b		części maszyn	540	—
	c		drewno narzędziowe	540	—
	d		przemysł muzyczny	540	—

Lp.	Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normalny zapas w dniach	Zapas specjalny na r. 1951 w dniach
153	Kl. III	sprzęt biurowy (linie)	360	—
a		jak w poz. 152 i 152-a, b, c, d	540	—
154	Kl. IV	galanteria	180	—
a		jak w poz. 152-b, c i 153	360	—
155	sortymenty specjalne	—	—	—
	L i p a			
	tarcica nieobrzynana			
155—U	Kl. I/II	elementy mebli stolars.	90	—
a		protezy	90	—
b		sprzęt szkolny	90	—
c		przemysł artystyczny	90	—
d		modele odlewnicze — precyz.	180	—
e		modelarstwo lotnicze	180	—
f		sprzęt kreslarski	180	—
g		rzeźbiarstwo	180	—
h		przemysł muzyczny	180	—
155—U1	Kl. III	drewno narzędziowe	90	—
a		jak w poz. 155-U i 155-U-b, c	90	—
b		jak w poz. 155-U-d, h	180	—
155—U2	Kl. IV	jak w poz. 155-U, 155-U-b, c i 155-U1	90	—
a		przedmioty gospodarstwa dom.	90	—
b		galanteria i zabawki	90	—
c		jak w poz. 155-U-d, h	180	—
	Topola/Wierzba			
	tarcica nieobrzynana			
155—U3	Kl. I/II	protezy	180	—
a		sprzęt kreslarski	180	—
b		kadzie na chemikalia	180	—
155—U4	Kl. III	beczki do ciał sypkich	90	—
a		skrzynki na sprzęt optyczny	90	—
b		sprzęt warsztatowy (deski białoskór- nicze)	90	—
c		przedmioty gospod. domowego	90	—
d		galanteria i zabawki	90	—
e		jak w poz. 155-U3 i 155-U-3a	180	—
155—U5	Kl. IV	jak w poz. 155-U4-a, b, c, d	90	—
	Klon/Jawor			
	tarcica nieobrzynana			
155—U6	Kl. I/II	elementy mebli stolars.	540	—
a		urządzenia wnętrz	540	—
b		modele odlewnicze	540	—
c		modele maszynowe	540	—
d		części maszyn	540	—
e		sprzęt sportowy	540	—
f		przemysł muzyczny	540	—
g		drewno narzędziowe	540	—
155—U7	Kl. III	jak w poz. 155-U6 i 155-U6-a, b, c, d, e, f, g	540	—
155—U8	Kl. IV	jak w poz. 155-U6-e	90	—
a		przedmioty gospodarst. domow.	90	—
b		galanteria	90	—
c		jak w poz. 155-U6 i 155-U6-a, d, f, g.	180	—

Lp.	Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normatyw zapasu w dniach	Zapasy specjalny na r. 1951 w dniach
	O s i k a			
155-U9	tarcica nieobrzynana Kl. I/II	protezy	90	—
a		ołówki stolarskie	90	—
b		beczki do ciał sypkich	90	—
c		części wozów	90	—
d		drewno narzędziowe	90	—
155-U10	Kl. III	przedmioty gosp. domowego	45	—
a		galanteria i zabawki	45	—
b		jak w poz. 155-U9 i 155-U9-a,b,c,d	90	—
155-U11	Kl. IV	jak w poz. 155-U10 i 155-U10-a	45	—
	A k a c j a			
155-U12	tarcica nieobrzynana Kl. I II	drewno narzędziowe	180	—
a		części maszyn	540	—
155-U13	Kl. III	jak w poz. 155-U12 i 155-U12a	180	—
155-U14	Kl. IV	jak w poz. 155-U12 i 155-U12a	180	—
	K a s z t a n o w i e c			
155-U15	tarcica nieobrzynana Kl. I/II	galanteria i zabawki	90	—
155-U16	Kl. III	jak w poz. 155-U15	90	—
155-U17	Kl. IV	jak w poz. 155-U15	90	—
	O g r o d o w e			
	orzech, grusza, jabłoń, śliwa, czereś- nia, wiśnia			
155-U18	tarcica nieobrzynana Kl. I/II	elementy mebli stolarsk.	720	—
a		urządzenia wnętrz—zabytk.	720	—
b		modele odlewnicze—precyz.	720	—
c		sprzęt mierniczy—precyz.	720	—
d		sprzęt kreslarski—precyz.	720	—
155-U19	Kl. III	przemysł artystyczny	540	—
a		jak w poz. 155-U18 i 155-U18-a,b,c,d	720	—
155-U20	Kl. IV	jak w poz. 155-U18, 155-U18-a, d i 155-U19	360	—
	E. SKLEJKI, PŁYTY, OKLEINY			
	S k l e j k i			
160	stolarskie suchy klejone iglaste	—	60	—
	stolarskie suchy klejone liściaste			
161	bukowe	—	90	—
162	olchowe	—	90	—
163	brzozowe	—	90	—
164	inne	—	90	—
165	stolarskie mokro klejone iglaste	—	75	—
	stolarskie mokro klejone liściaste			
166	bukowe	—	90	—
167	olchowe	—	90	—
168	brzozowe	—	90	—
169	inne	—	90	—
	W o d n o o d p o r n e			
170	sosnowe	—	90	—
171	olchowe	—	90	—
172	brzozowe	—	90	—
173	bukowe	—	90	—
	L o t n i c z e			
174	brzozowe	—	180	—
175	bukowe	—	180	—
176	olchowe	—	180	—

Lp.	Rodzaj zużywanego drewna	Cel zużycia	Normatywny zapas w dniach	Zapasy specjalny na r. 1951 w dniach
177	Płyty stolarskie iglaste	budownictwo	90	—
a		meblarstwo (CZPD)	210	—
178	liściaste	budownictwo	90	—
a		meblarstwo (CZPD)	270	—
	Okleiny		105	—
179	dębowe	—	60	—
180	jesionowe	—	60	—
181	inne krajowe	—	30	—
182	egzotyczne	—		
	Obłogi		60	—
182—U	iglaste	—	90	—
183	liściaste	—		
	Płyty pilśniowe		30	—
184	bardzo twarde	—	60	—
185	twarde	—	60	—
186	miękkie	—		
187	F. WELNA DRZEWNA	na surowce	60	—
a		na artykuły spożywcze	60	—
b		opakowania mebli, wyrobów metalo- wych i galanterii	90	—
	G. WYROBY BUDOWLANE			
188	deszczółki posadzkowe	budownictwo	50	—
189	listwy przyściennie	"	50	—
190	otwory drzwiowe	"	90	—
191	otwory okienne	"	90	—
192	sedesy	"	50	—

Ograniczenie stosowania kapsli staniolowych

W celu ograniczenia zużycia metali kolorowych przy produkcji kapsli staniolowych, Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego wydał w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Rolnego i Spożywczego, Handlu Wewnętrznego, Handlu Zagranicznego, Przemysłu Lekkiego oraz Zdrowia zarządzenie Nr 5 z dnia 10 stycznia 1951 r. w powyższej sprawie.

§ 1.

Przedsiębiorstwa gospodarki uspołecznionej zaprzestaną stosowania kapsli staniolowych przeznaczonych na użytek rynku wewnętrznego.

§ 2.

W przypadku potrzeby uszczelnienia naczynia należy stosować do tego celu lak lub inną odpowiednią masę uszczelniającą, bądź kapsle wykonane z papieru lub z innych materiałów zastępczych.

§ 3.

1. Zapasy kapsli, o których mowa w § 1 oraz półfabrykatów do nich znajdujące się u producentów powinny być w terminie do dnia 15.II zgłoszone do dyspozycji Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego, Departament Produkcji i Techniki. Dalsze przeznaczenie zgłoszonych zapasów ustali Departament Produkcji i Techniki Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego w porozumieniu z Departamentem Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

2. W uzasadnionych przypadkach Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego — Departament Produkcji i Techniki może udzielać zezwoleń na stosowanie w obrocie wewnętrznym kapsli staniolowych, o których mowa w ustępie 1, po zasięgnięciu opinii zainteresowanych ministerstw.

§ 4.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 31 stycznia 1951 roku.

Tryb zaopatrzenia i rozdzielnictwa artykułów odlewniczych w roku 1951

W celu zapewnienia racjonalnej dystrybucji i gospodarki artykułami odlewniczymi w r. 1951, Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego wydał w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu Ciężkiego oraz Handlu Wewnętrznego zarządzenie Nr 6 z dnia 10 stycznia 1951 r., ustalające następujący tryb zaopatrzenia i rozdzielnictwa artykułów odlewniczych:

§ 1.

Centrala Handlowa Przemysłu Metalowego (CHPM) — Biuro Sprzedaży Odlewów (BSO) rozprowadzać będzie w 1951 r. następujące artykuły odlewnicze:

1. Grupa — kotły centralnego ogrzewania, grzejniki, rury żebrowe,
2. Grupa — rury i kształtki wodociągowe; rury i kształtki kanalizacyjne, inne artykuły kanalizacyjne (włazy, wpusty, rury deszczowe, rury wywiewne), wanny, zlewy, zlewozmywaki, kratki ściekowe, syfony, umywalki, klozety i pisuary, płuczki, zasuwki burzowe, łączniki, armatura sieci domowej, kratki wentylacyjne, kuchnie przenośne, piece stałopalne, kotły warzelne, drzwiczki wycierowe;
3. Grupa — odważniki, buksy, podstawy do pieców kąpielowych, konsole, odlewy żeliwne galanteryjne, okucia kuchenne i piecowe, płyty, szyby, ruszta, piecyki skrzynkowe i kwintowe, okna stajenne.

§ 2.

1. BSO opracuje na podstawie bilansu materialowego na artykuły odlewnicze objęte I grupą towarową asortymentowy roczny rozdziałnik dla odbiorców indywidualnych i grupowych z rozbićm na kwartały.

2. Po zatwierdzeniu przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego (PKPG) tego rozdziałnika BSO zawiadomi bezwzględnie kontyngentobiorców o przyznanych im ilościach i asortymentach. Kontyngentobiorcy obowiązani są sporządzić w ciągu 10 dni szczegółowe rozdziałniki dla podległych im odbiorców bezpośrednich oraz przesłać je do BSO.

3. Na podstawie tych rozdziałników BSO opracuje szczegółowy roczny plan dostaw dla odbiorców indywidualnych, z rozbićm na zakłady produkujące i odbierające ustalający kolejność dostaw w poszczególnych kwartałach dla każdego zakładu.

Po ustaleniu szczegółowego planu dostaw BSO powiadomi zakłady produkujące o kolejności i rozmiarze

rzec dostaw dla poszczególnych zakładów odbierających, zakłady odbierające zaś — o kolejności i rozmiarze dostaw z poszczególnych zakładów produkcyjnych.

4. Odbiorcy ujęci grupowo, dla których nie zostaną przewidziane indywidualne kwoty towarowe zgłoszą zamówienia do BSO, nie później niż na 30 dni przed rozpoczęciem kwartału. BSO przydzieli je z kolei do wykonania przewidzianym dla danej grupy zakładom produkcyjnym w ramach ustalonej dla tej grupy kwoty towarowej.

5. BSO postąpi analogicznie jak w ust. 4 w odniesieniu do kwoty ustalonej w bilansie materialowym dla zapotrzebowania rynkowego.

6. BSO uprawnione jest jednak w miarę potrzeb rejonowych rozdzielić kwoty odbiorców grupowych i kwotę rynkową bądź komuluje łączne zamówienia dla danego województwa i kierując je do wykonania za pośrednictwem wojewódzkich Hurtowni CHPM, bądź też rozdzielić kwotę na województwa, zlecić przyjmowanie zamówień i ich realizację Hurtowniom CHPM.

§ 3.

1. Artykuły objęte II grupą towarową rozprowadzone będą za pośrednictwem terenowej sieci dystrybucyjnej CHPM przez następujące hurtownie instalacyjne: w Warszawie, Łodzi, Radomiu, Lublinie, Białymstoku, Olsztynie, Toruniu, Gdańsku, Koszalinie, Szczecinie, Gorzowie, Wrocławiu, Katowicach, Krakowie, Rzeszowie, Poznaniu.

2. Rozdział puli towarowej między Hurtownie CHPM dokonywany będzie przez BSO kwartalnie z podziałem na pulę rynkową i pozarynkową dla każdego rejonu, w oparciu o podział przyjęty w bilansach materialowych.

Rozdziałnik obejmować powinien szczegółowy sortyment dla każdej Hurtowni, jak również podział na zakłady dostarczające i wytyczne co do terminów dostaw.

Rozdziałnik ten doręczyć należy tak hurtowni, jak i zakładom na 30 dni przed rozpoczęciem kwartału.

3. W ramach przydzielonych ilości i sortymentów Hurtownie wysłać będą zamówienia do wyznaczonych zakładów określając termin dostaw (30 dni od zamówienia).

Hurtownie obowiązane są doręczyć przed rozpoczęciem kwartału zamówienia na 1/3, w ciągu zaś drugiego miesiąca kwartału na resztę przydzielonej kwoty kwartalnej.

Hurtownie obowiązane są zamówienia większe, obejmujące pełny wagon dla jednego odbiorcy, dysponować tranzytem wprost pod adresem odbiorcy.

4. Suma zamówień kwartalnych powinna obejmować ilościowo i sortymentowo całość przydzielonej kwoty.

O ile dana Hurtownia z uzasadnionych przyczyn rezygnuje z części przydzielonej kwoty, to rezygnację tę zgłosić powinna do BSO i odnośnego zakładu na 15 dni przed rozpoczęciem kwartału. Uzyskane tą drogą nadwyżki rozdzieli BSO dodatkowo między inne Hurtownie.

5. Zamówienia Hurtowni CHPM niewykonane w wyznaczonym kwartale zostaną anulowane. BSO w miarę możliwości wyrówna niedobory w kwartałach następujących z rezerw lub nadwyżek produkcyjnych.

§ 4.

1. Artykuły objęte III grupą towarową rozprowadzone będą przez sieć składów Centrali Rolniczej Spół-

dzielni CRS „Samopomoc Chłopska” oraz przez następujące Hurtownie Rejonowe CHPM: w Warszawie, Łodzi, Kutnie, Piotrkowie, Radomiu, Lublinie, Białej Podlaskiej, Białymstoku, Olsztynie, Toruniu, Włocławku, Gdańsku, Bydgoszczy, Gdyni, Starogardzie, Elblągu, Koszalinie, Szczecinie, Gorzowie, Bielsku, Katowicach, Częstochowie, Opolu, Wrocławiu, Jeleniej Górze, Wałbrzychu, Krakowie, Nowym Targu, Tarnowie, Rzeszowie, Przemyślu, Poznaniu, Gnieźnie, Kaliszu.

2. Rozdział między CRS a Hurtownie CHPM przeprowadzi BSO w grupach GUS-u na rok z góry, opierając się na limitach ustalonych przez Ministerstwo Handlu Wewnętrznego.

BSO dostarczy CRS na 30 dni przed rozpoczęciem kwartału kwartalne rozdziały puli, uwzględniając ilości, sortyment, zakłady dostawcze i wytyczne co do terminów dostaw. Zamówienia CRS powinny zasadniczo obejmować pełnowagonowe ładunki z jednego zakładu wytwórczego. Sposoby realizacji tej zasady oraz dopuszczalne od niej wyjątki ustalone zostaną przez Ministerstwo Handlu Wewn. w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu Ciężkiego.

3. CRS przysłać będzie zamówienia do zakładów wyznaczonych w ramach ilości i sortymentów przydzielonych w terminach przewidzianych w § 3 ust. 3.

4. Przepisy § 3 ust. 4 i 5 odnoszące się do Hurtowni CHPM mają zastosowanie również do CRS.

5. Kwartałny podział pomiędzy Hurtownie CHPM kwoty towarowej przypadającej CHPM z rozdziału między CHPM a CRS przeprowadzany jest analogicznie jak w odniesieniu do II grupy towarowej.

Przepisy § 3 ust. 3, 4 i 5 mają również zastosowanie do III grupy towarowej.

6. Rozdział masy towarowej II i III grupy towarowej w odniesieniu do puli rynkowej powinien się odbywać zgodnie z instrukcją PKPG nr 60 w sprawie sporządzania planu obrotu towarowego na 1951 r.

§ 5.

BSO obowiązane jest prowadzić kontrolę wykonania przyznanych kwot indywidualnych i grupowych na podstawie odpowiednich raportów z zakładów i w razie występowania niezgodności podejmować właściwą interwencję.

§ 6.

Roczne kwoty ustalone w I grupie towarowej mogą podlegać korekturom kwartalnym, o ile zainteresowany odbiorca indywidualny lub realizator kwot grupowych zgłosi wnioski o zmianę na 45 dni przed rozpoczęciem danego kwartału.

BSO przeprowadzi korekturę, o ile stan produkcji i warunki techniczne na to pozwalają.

§ 7.

W rozdzielnikach opracowanych na podstawie bilansów materiałowych BSO uwzględni eksport w ilo-

ściach zatwierdzonych przez PKPG, rozdzielając tak szczegółowy sortyment, jak i terminy dostawy na poszczególne kwartały w porozumieniu z „Metaleksportem” na cały rok z góry. Zmiany rocznego rozdzielnika dopuszczalne są tylko z zachowaniem przepisów § 6.

§ 8.

Zamówienia na artykuły I grupy towarowej złożone w zakładach produkcyjnych, a obciążające kwoty 1950 r., które nie zostaną wykonane do końca 1950 r. nie ulegają automatycznemu anulowaniu, lecz przechodzą na rok następny i obciążają w wykonaniu okres kontyngentowy 1951 r. poszczególnych odbiorców indywidualnych lub grupowych. Zamawiającym służy jednak prawo anulowania takich zamówień z zastrzeżeniem zgody zakładu.

W artykułach II i III grupy towarowej niewykonane zamówienia ulegają skreśleniu.

§ 9.

Wszystkie dostawy artykułów objętych rozdzielnikiem kwot towarowych przeprowadza się w granicach i w ciężar przyznanych kwot bez względu na to, czy odnoszą się one do wytworów pochodzących z planowanej produkcji, jak z rozładunków remanentów fabrycznych, czy też do pochodzących z importu lub innych źródeł.

§ 10.

Wszelkie wnioski interwencyjne lub o dodatkowe przydziały artykułów objętych I grupą towarową, kierowane mogą być wyłącznie drogą służbową przez właściwe ministerstwa lub inne naczelne władze do BSO. Wnioski, których BSO nie może załatwić we własnym zakresie powinny być przez BSO przeanalizowane, zaopiniowane i przedstawione do decyzji Departamentu Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG. Wszelkie wnioski interwencyjne odnośnie do staw artykułów objętych II i III grupą towarową kierować będą odbiorcy do BSO za pośrednictwem właściwych terenowo Hurtowni CHPM.

§ 11.

Tryb zaopatrzenia i rozdzielnictwa obowiązuje w stosunku do wszystkich zamówień przyjętych przez BSO lub Hurtownie CHPM na 1951 r. niezależnie od daty ich wpływu.

§ 12.

Wykonanie dostaw przewidzianych w rozdzielnikach, o których mowa w § 2 ust. 3 dla jednostek zobowiązanych do zawierania umów planowych nastąpi w ramach tych umów.

§ 13.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dn. 1 grudnia 1950 r.

Lista artykułów dla sporządzania bilansów szczegółowych

Podajemy poniżej treść pisma okólnego Dep. Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych FKPG Nr 1 z dn. 8.I.1951 r., ustalającego listy artykułów, które powinny być zbilansowane przez centrale handlowe wg wytycznych zawartych w zarządzeniu Przewodniczącego PKPG Nr 299 z dn. 27.10.1950 r. (vide „Gosp. Mat.” Nr 11 str. 352) oraz w piśmie okólnym Nr 28 z dn. 14.12.1950 roku (vide „Gosp. Mat.” Nr 12 str. 378).

W wykonaniu zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 299 z dnia 27.10.1950 r., Departament Zaopatrzenia i Bi-

lansów Materiałowych podaje w załączeniu listy artykułów przemysłowych, które powinny być zbilansowane szczegółowo w sposób przewidziany powyższym zarządzeniem oraz pismem okólnym Departamentu Nr 26 z dnia 14.12.1950 r.

W tych przypadkach, kiedy dostawa towaru dokonywana jest bezpośrednio z zakładu produkcyjnego do zakładu odbierającego lub innej jednostki gospodarczej zużywającej, dany artykuł, bilanse powinny uwzględniać powiązanie producenta z bezpośrednim odbiorcą.

W tych przypadkach gdy odbiorcy są obsługiwani przez hurtownie (składnice, ekspozytury) central handlowych, Centrale sporządzają plan dostaw wykazujący powiązanie jednostki terenowej skąd towar będzie odbierany w r. 1951 — a bezpośrednim odbiorcą.

Departament przypomina, że w myśl § 3 zarządzenia Nr 299 resorty i centralne zarządy wzgl. inne jednostki równorzędne powinny nadesłać na żądanie central handlowych szczegółowe rozdzielniki rozbijające na bezpośrednich odbiorców otrzymany przydział (przy materiałach rozdzielanych centralnie). Przy materiałach nierozdzielanych powyższe jednostki ustalą wspólnie z centralą handlową cyfry przypadające dla poszczególnych zakładów lub innych jednostek odbierających towar.

PRODUKCJA RESORTU GÓRNICTWA

1. Węgiel i koks dla CZ energetyki i innych najważniejszych odbiorców,
2. Smoła surowa,
3. Smoła preparowana dla celów przemysłowych,
4. Lepik,
5. Pak,
6. Olej impregnacyjny,
7. Benzol motorowy,
8. Smoła drogowa,
9. Olej płuczkowy,
10. Karbolineum,
11. Naftalen krystaliczny,
12. Fenol krystaliczny,
13. Krezol,
14. Benzen,
15. Toluen,
16. Antracen,
17. Żywica kumarynowa,
18. Ksylen,
19. Benzyna motorowa i mieszanek,
20. Nafta świetlna i traktorowa,
21. Oleje dla celów przemysłowych,
22. Asfalt,
23. Parafina,
24. Naftolen,
25. Tekstylin,
26. Benzyna ekstrakcyjna,
27. Koks naftenowy,
28. Ropa naftowa,
29. Gazolina,
30. Gaz ziemny,
31. Gaz koksowniczy,
32. Gaz węglowy,
33. Sól przemysłowa szara i biała.

PRODUKCJA RESORTU PRZEMYSŁU CIĘŻKIEGO

1. Maszyny rolnicze,
2. Obrabiarki do metali i drzewa,
3. Gazomierze,
4. Lampy uliczne i samozapalacze,
5. Wodomierze,
6. Narzędzia chirurgiczne, weterynaryjne i denty-styczne,
7. Części do aparatury optycznej,
8. Aparaty projekcyjne,
9. Części do mikroobiektywów,
10. Lustra sferyczne,
11. Gaźniki,
12. Reduktory,
13. Szybkościomierze i liczniki,
14. Maszyny włókiennicze,
15. Maszyny tytoniowe,
16. Maszyny zapalczane,
17. Wagi zbożowe „Holender“,
18. Części gazowego oświetlenia wagonów,
19. Aparaty sygnalizacyjne dla lotnictwa,
20. Lampy startowe i precyzyjne,
21. Soczewki sygnalizacyjne i refl. „Fresnela“,
22. Odbłyski do lamp,

23. Klosze ochronne do świateł lotniskowych,
24. Matryce linotypowe,
25. Szpice do maszyn włókienniczych,
26. Aparaty sygnalizacyjne dla żeglugi,
27. Silniki elektryczne,
28. Przyciski sterujące,
29. Styczniki,
30. Wyłączniki i przełączniki,
31. Szafy obrabiarkowe sterownicze,
32. Luzowniki,
33. Nastawniki,
34. Automaty tramwajowe,
35. Grzejniki na prąd ciągły i rozruchowy,
36. Odbieracze prądu,
37. Rury stalowo-pancerne,
38. Regulatory wagonowe,
39. Wagonowy osprzęt oświetleniowy,
40. Oporniki,
41. Prądnice,
42. Oprawy oświetleniowe,
43. Elektrotechnika samochodowa,
44. Linki aluminiowe, stalowe i aldrej,
45. Kable,
46. Transformatory i prostowniki,
47. Voltomierze i amperomierze samochodowe,
48. Osprzęt do sieci na izolatorach wiszących,
49. Łącznice telefoniczne,
50. Wypraski bakielitowe,
51. Wzmacniaki i przekaźniki,
52. Panewki bakielitowe,
53. Przewody gołe miedziane i aluminiowe,
54. Urządzenia sygnalizacyjne kolejowe,
55. Aparaty do el. urządzeń bezpieczeństwa ruchu pociągów,
56. Odbiorniki radiowe specjalne i urządzenia radiowe,
57. Wzmacniacze i głośniki,
58. Elektrowciąg i chwytники elektromagnetyczne,
59. Aparatura rozdzielcza i zabezpieczająca wys. napięcia,
60. Aparatura teatralna,
61. Izolatory okute wysokiego napięcia,
62. Prostowniki większej mocy,
63. Piece i suszarnie el. przemysłowe,
64. Urządzenia do spawania elektrycznego,
65. Wyroby szamotowe, krzemionkowe i magnezytowe,
66. Masy szamotowe,
67. Gliny surowe ogniotrwałe,
68. Magnezyt prażony,
69. Kaolin surowy,
70. Miedź elektrolityczna,
71. Aluminium,
72. Folia aluminiowe,
73. Blacha ołowiana,
74. Kubki cynkowe,
75. Kwas siarkowy,
76. Siarka elementarna,
77. Biel cynkowa,
78. Minia ołowiana,
79. Głejta ołowiana,
80. Siarczany glinu 17/18%,
81. Alun chromoamonowy,
82. Narzędzia,
83. Odlewy,
84. Wiertarki ręczne,
85. Pompy odśrodkowe i części zamienne,
86. Motopompy i części zamienne,
87. Hamulce „Matrosowa“,
88. Praski smarne,
89. Sprężarki paropowietrzne,
90. Części hamulców kolejowych,
91. Tablice przestawcze,
92. Drezyny rowerowe,
93. Agregaty,

94. Samochody „Star 20“ i części samochodowe,
95. Motocykle i części motocyklowe,
96. Traktory przemysłowe i części zamienne,
97. Rowery i części rowerowe,
98. Rozjazdy wąskotorowe,
99. Traktory rolnicze i części zamienne,
100. Silniki rolnicze i części zamienne,
101. Wózki do silnika rolniczego S 60,
102. Przekładniki mocy do snopowiązań,
103. Wózki kopalniane i części zamienne,
104. Odkówki dla górnictwa,
105. Wagoniki wąskotorowe,
106. Maszyny do szycia,
107. Grzejniki centralnego ogrzewania dla przemysłu,
108. Parowozy normalne i wąskotorowe,
109. Wagony towarowe normalne i wąskotorowe,
110. Wagony cysterny,
111. Części zapasowe do parowozów i wagonów,
112. Wagony tramwajowe normalnotorowe,
113. Elektrowozy dołowe,
114. Piasty rowerowe,
115. Kolejowy sprzęt sygnalizacyjny,
116. Wagi wozowe,
117. Maszyny okrętowe główne i sterowe,
118. Windy okrętowe,
119. Turbiny parowe i wodne,
120. Pompy,
121. Odlewy żeliwne przemysłowe,
122. Łóżka żelazne,
123. Podnośniki parowozowe Beckera,
124. Liny stalowe,
125. Bębny i beczki żelazne,
126. Butle stalowe,
127. Okucia meblowe,
128. Emaliowane wyroby przemysłowe,
129. Pojemniki do śmieci,
130. Lutnie kopalniane,
131. Ustępy kopalniane,
132. Konwie do mleka, kadzie, chłodniki,
133. Koryta do mycia konwi,
134. Transportery do mleka,
135. Kubki do żywicy,
136. Szpule do taśm,
137. Czerpaki elewatorowe,
138. Puszki cukierkowe,
140. Puszki konserwowe,
141. Tuby ołowiane i ołowiano-cynowe,
142. Tuby aluminiowe,
143. Kapsle staniolowe,
144. Korpusy i oprawy do lamp jarzeniowych, do reflektorów samochodowych.

PRODUKCJA RESORTU PRZEMYSŁU LEKKIEGO

1. Tkaniny bawełniane,
2. Odpadki bawełniane,
3. Kordy samochodowe,
4. Przędza bawełniana,
5. Drelich,
6. Tkaniny wełniane,
7. Watolina,
8. Wata krawiecka,
9. Koce i derki,
10. Przędza wełniana,
11. Tkaniny lniane,
12. Tkaniny jutowe,
13. Przędza włókien łykowych,
14. Odpadki włókien łykowych,
15. Sztynnik krawiecki,
16. Tkaniny jedwabne,
17. Odpadki przemysłu jedw.-galanteryjnego,
18. Dzianina kaloszowa,
19. Odpadki dziewiarskie,
20. Nici,
21. Mundury,
22. Odzież robocza i ochronna,
23. Odpadki przemysłu odzieżowego,

24. Włókna sztuczne,
25. Przędza włókien sztucznych,
26. Tomofan,
27. Włosianka,
28. Tkaniny techniczne,
29. Poduszki maźnice,
30. Filce techniczne,
31. Len,
32. Konopie,
33. Pakuły,
34. Siemie lniane,
35. Wełna owcza,
36. Włosie końskie,
37. Obuwie skórzane, skóry naprawkowe, ekwipunek wojskowy,
38. Odzierki skórzane,
39. Bibułka papierosowa i papier ustnikowy,
40. Pudełka papierosowe,
41. Papier siarczynowy,
42. Pudełka tekturowe,
43. Papier przedziałniczy,
44. Tektura falista,
45. Papier gazetowy rotacyjny,
46. Papier szpulkowy,
47. Worki,
48. Spirytus,
49. Ługi posulfitowe,
50. Opakowania i etykiety z CZP Graf.,
51. Farby drukarskie z CZP Graf.,
52. Ogumienie i akcesoria trakcji samochodowej,
53. Gumowe tkaniny zgrzeblne,
54. Taśma izolacyjna i płyty igielitowe,
55. Odzież i sprzęt ochronny gumowy,
56. Artykuły gumowe i tworzyw sztucznych,
57. Transportery gumowe,
58. Artykuły akumulatorowe gumowe i tworzyw sztucznych,
59. Odpadki gumowe i tworzyw sztucznych,
60. Dołomit prażony,
61. Kamień wapienny,
62. Gips modelarski,
63. Wapno dla celów przemysłowych poza budownictwem,
64. Butelki monopolowe,
65. Butelki piwne,
66. Butelki winne,
67. Baloniki do żarówek,
68. Beczki i komplety beczkowe z CZP Drzewn.,
69. Skrzynie i komplety skrzynkowe,
70. Wyroby drzewne,
71. Szmaty wełniane,
72. Szmaty bawełniane,
73. Szmaty lniane,
74. Makulatura,
75. Tłuczka szklana,
76. Kości,
77. Tektura surowa,
78. Spirytus posiarczynowy,
79. Tkaniny opakunkowe,
80. Plusze techniczne,
81. Gaza młyńska,
82. Sól glauberska,
83. Sznury bawełniane, sizalowe,
84. Snopowiązałka,
85. Weże strażackie, pasy fartuchowe ochronne,
86. Konfekcja azbestowa,
87. Linki strażackie i sprzęt strażacki różny,
88. Pasy pędne parczane, skórzane, gumowe.

PRODUKCJA RESORTU PRZEMYSŁU ROLNEGO I SPOŻYWCZEGO

1. Słód diastatyczny,
2. Wino dla celów przemysłowych,
3. Olej rzepakowy rafinowany luzem,
4. Olej lniany,
5. Margaryna dla celów przemysłowych,

6. Gliceryna techniczna,
7. Gliceryna farmaceutyczna,
8. Gliceryna dynamitowa,
9. Oleina,
10. Stearyna,
11. Klej kostny,
12. Klej skórny,
13. Mydło tekstylne,
14. Mydło żywiczne (klej żywiczny),
15. Krochmal pszenny,
16. Rektyfikat i spirytus surowy dla celów przemysłowych,
17. Spirytus odwodniony,
18. Ocet spirytusowy luzem,
19. Susz cykori,
20. Susz buraczany,
21. Cukier dla celów przemysłowych,
22. Melasa,
23. Mączka ziemniaczana,
24. Syrop,
25. Karmel,
26. Dekstryna,
27. Drożdże piekarniane,
28. Odpadki browarniane,
29. Mieszanki ziołowe,
30. Makuchy i śruty,
31. Drożdże pastewne,

PRODUKCJA RESORTU LEŚNICTWA

1. Długoce i kłody tartaczne,
2. Długoce i kłody łuszczarskie,
3. Kora garbarska,
4. Karpina przemysłowa,
5. Terpentyna,
6. Kalafonia,
7. Tarcica iglasta,
8. Tarcica liściasta,
9. Tarcica warsztatowa i wagonowa,
10. Podkłady normalno-torowe,
11. Sklejka,
12. Surowiec tartaczny iglasty,
13. Surowiec tartaczny liściasty,
14. Surowiec łuszczarski i okleinowy,
15. Surowiec zapalczany,
16. Papierówka,
17. Kopalniaki,
18. Słupy,
19. Skrzynie i komplety skrzynkowe,
20. Beczki i komplety beczkowe,
21. Wełna drzewna,
22. Faszyzna i kołki faszynowe,
23. Chemikalia (uboczna produkcja CZP Leśnego)
24. Skórki zwierząt futerkowych.

PRODUKCJA RESORTU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

1. Karbid,
2. Soda amoniakalna,
3. Soda kaustyczna,
4. Kwas siarkowy,
5. Kwas solny techniczny i spożywczy,
6. Chlór ciekły,
7. Szkło wodne sodowe,
8. Szkło wodne potasowe,
9. Wapno chlorowane,
10. Woda utleniona,

11. Sól glauberska kalcynowana,
12. Fosforan trójsodowy,
13. Siarczek sodu,
14. Siarczan miedzi,
15. Siarczan glinu 14/15,
16. Tiosiarczan sodu bezwodny,
17. Podchloryn sodu,
18. Soda ciężka,
19. Fluorek sodu,
20. Aceton,
21. Formalina,
22. Hydrosulfit F A,
23. Hydrosulfit skoncentrowany,
24. Kwas mlekowy techniczny,
25. Kwas octowy techniczny,
26. Kwas mrówkowy techniczny,
27. Garbon Q skoncentrowany,
28. Rotaniny,
29. Rozpuszczalnik acetonowy,
30. Barwniki (nomenklatura zostanie podana przez Min. Przem. Chemicznego),
31. Metanol,
32. Mrówczan niklu,
33. Elektrody,
34. Sadza aktywna,
35. Litopon 30%,
36. Litopon 60%,
37. Błękit paryski,
38. Żółcień chromowa,
39. Ultramaryna,
40. Farba miniowa,
41. Politura,
42. Azotan srebra,
43. Olejki spożywcze,
44. Kwas cytrynowy,
45. Kwas winowy.

PRODUKCJA RESORTU HANDLU WEWNĘTRZNEGO

1. Mąka pszenna 72%,
2. Mąka pszenna 50%,
3. Mąka żytnia 60%,
4. Kasza jęczmienna,
5. Kasza manna,
6. Otręby żytnie,
7. Otręby pszenne,
8. Śruta żytnia,
9. Proszek mleczny,
10. Masło,
11. Cukier mleczny,
12. Kazeina włókiennicza,
13. Kazeina podpuszczkowa,
14. Kazeina kwasowa,
15. Tran techniczny,
16. Skóry surowe,
17. Krew surowa i techniczna, susz krwi,
18. Tłuszcze techniczne surowe,
19. Jelita naturalne i sztuczne,
20. Rogowizna,
21. Szczecina surowa i preparowana,
22. Włosie,
23. Gruczoły wewnętrznego wydzielania,
24. Tłuszcze topione,
25. Żelatyna,
26. Klej,
27. Wyczeski,
28. Sierść,
29. Włosie bydlęce preparowane.

Redakcja: PKPG, Departament Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych, Warszawa, Plac 3 Krzyży 5, pokój Nr 364

Wydawca: POLSKIE WYDAWNICTWA GOSPODARCZE Przedsiębiorstwo Państwowe Wyodrębnione
Warszawa, ul. Poznańska 15

Prenumerata: kwartalnie zł 9.—, półrocznie zł 18.—, rocznie zł 36.—; cena numeru pojedynczego zł 3.—

Prenumerata i kolportaż: PPK „RUCH” Warszawa, ul. Srebrna 12. Konto PKO I-17293.

Zam. 1310 z dnia 2.I.1951. Ukończono w styczniu 1951 r. Druk „Prasa Demokratyczna”, W-wa, Śniadeckich 16.

2-B-12501

Cena zł 3.

